

Võru linn saab ajaloolise võimaluse

* Linna kõik suurprojektid said EASi rahastuse

Võrus avaneb soodne võimalus kohaliku infrastruktuuri parendada, kuna Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) rahuldab kõik Võru linna piirkondade konkurentsivõime tugevdamise programmi esitatud projekti- taotlused.

Keskväljaku, kergliiklusteede ja Võrukivi tehnopargi soojavõrgu rajamist toetatakse kokku 4,17 miljoni euroga.

„On hea meel, et piirkonna nelja kõige tugevama projekti hulgas on kolm Võru linna esitatud projekti. Olen uhke linnavalitsuse tugeva meeskonna üle ja tänan häid partnereid Võru vallast, kellega koostöös ühe kolmest projektist esitasime. Nendel projektidel on oluline positiivne mõju kogu piirkonnale,” kommenteeris linnapea Anti Allas.

Suurim, Võru linna keskväljaku rajamise projekt sai toetust 2 709 125,75 eurot, linna omafinantseering on 478 081,03 eurot. Projekti lõpptähtaeg on 30. juuni 2018 ja selle käigus taastatakse Võru ajalooline linnasüda ning rajatakse

Selline vaade Võru keskväljakule avaneb juba lähiaastatel Tallinna poolt linna sisenejaile.

maakonna esindusväljak, mis hõlmab Seminari väljakut ja seda ümbritsevate tänavate

ala. Uus väljak on multifunktsionaalne külastus- ja ajaveetmiskoht. See on ajalooline võimalus, mille taolist ei pruugi tulla ei lähemas ega kaugemas tulevikus.

Kergliiklusteede võrk aina laieneb

Võru linna ja selle lähikümbruse töökohtadele-teenustele parema ligipääsu tagamise projekti toetas EAS 1 270 627,26 euroga, linna omafinantseering on 175 355,32 eurot ja Võru valla kaasfinantseering 48 873,02 eurot.

Eesmärk on tagada Võru linna ja seda ümbritseva valla elanikele parem ligipääs teenustele ja töökohtadele. Selleks rajatakse juurde ligi 5 km valgustatud kergliiklusteid, sealhulgas Võru linna-südant läbiv, olemasolevat Parksepa – Väimela – Võru ja Kose – Kubija kergliiklusteed ühen-

dav lõik. Tulemusena valmib katkematu kergliiklusteede võrgustik Parksepa Lõuna-Eesti haiglani.

Linna läbiv uus rattatee algab Tartu tänavalt Poti oja silla juurest, kulgedes bussijaama tagant Vabaduse tänavani, sealt edasi Maxima ja Liiva tänava sillani, mööda Kagukeskusest Petseri tä-

nava sillani, staadioni tagant Räpina maantee, piki Koreli oja Koreli tänavale ning kahte suunda hargnedes Luha tänavat mööda Pika ja Jüri tänavatel olevate rattateedeni.

Tööde tulemusena muutub oluliselt Võru linna ühe pimedama ja välja arendamata tänava ilme, kuna Luha tänaval Maksimarketist kuni Pika tänavani puudub praegu nii valgustus kui ka jalgratta- ja jalgtee. „Teeb rõõmu, et peagi rajatakse sinna valgustus ja kõnnitee. Kuna Pikal tänaval paiknevad linna olulised ettevõtted ja paljud inimesed kasutavad nimetatud Luha tänava lõiku tööleminekuks ka pimedal ajal, muutub nende liikumine oluliselt turvalisemaks,” ütles linnapea.

Uus rattatee rajatakse ka Kubjale marsruudil Valga mnt – Lauluvaljak – Lõuna-Eesti haigla. Projekti lõpptähtaeg on 31. detsember 2017.

Võrukivi tehnopark ühendatakse soojavõrguga

Võrukivi tehnopargi kaheksa kinnistu soojavõrguga ühendamise projekti tarbeks eraldab EAS 194 128,95 eurot, linna omafinantseering on 2087,10 eurot ja ettevõtjate kaasfinantseering 32 170,95 eurot. Projekti lõpptähtaeg on 31. juuli 2017.

Ulis Guth

ARVAMUSI

Kagu-Eesti maakonnad on aktiivselt linnaruumi arendamisse panustanud: selles taotlusvoorus eraldati peale Võru toetust ka Valga ja Tõrva linnasüdame arendamiseks, juba varem on selleks toetus eraldatud Põlvale. Arhitektuurikonkursside abil leitud lahendused toovad piirkonna keskkustesse kindlasti märkimisväärse muudatuse. Kui Võrus puudus seni sisuliselt üldse linna keskväljak, siis nüüd rajatakse tänapäevane ja avar linnasüda.

Marge Sargma,

EASi regionaalarengukeskuse valdkonnajuht

Rattateed (kergliiklusteed) on alati meeldivad. Valgustus annab võimaluse sõita ka hämaral ajal ja mitte ainult rattaste, vaid ka rulluisude ja -suuskadega. Palve teede projekteerijatele ja ehitajatele: tehke tänavatega ristumised ilma veeremist takistavate (kõrgete) äärekivideta! Lisaboonus uutel suundadel kergliiklusteedel – Haanja Rattaklubi matkasid on lihtsam soovitud suundadel linnast metsateedele viia.

Toomas Pindis,

Haanja Rattaklubi juhatuse esimees

Seni on sügisest kevadeni jala või rattaga tööle käimine olnud nagu masohhistlik pimeduses kondamine. Kui tulla mööda Männiku tänavat, siis lõpeb tänavavalgustus enne nn lahingukooli tõusu, sama juhtub, kui keerata Valga maanteelt Kubja tee. Edasi on pime ja kitsas teeserv. Lootust on, et tulevikus võib tööle ja koju jalutada, rattaga sõita või kas või rulluisutada.

Anne Ots, HRK liige,

meditsiinitöötaja Lõuna-Eesti haiglas

Võru linna üks vähem välja arendatud lõike Luha tänaval. Peagi rajatakse sinna valgustatud kergliiklustee.

Vaade Võrukivi tehnopargile.

Võru jääb!

Viimase nädala uudiseid kuulates võib ühelt poolt suur masendus peale tulla. Küll ei jätku raha üheks, küll teiseks ajaks. Ei jätku raha inimeste ravimiseks, pensioniiga kasvab ja eripensionid kaovad. Riigi tasandil käib kõva taandarengu planeerimine. Omavalitsusele antakse riigi poolt sõnum, et reformige ikka edasi ja koondage kõik, mis vähegi võimalik, ühe katuse alla. Vahel jääb tunne, et meie elu on nagu sõit jalgrataga, mille mõlemas kummis on pisike auk, kust õhk aeglaselt, aga kindlalt kogu aeg välja vihiseb.

Teiselt poolt vaadates olukord õnneks nii trööstitu pole. Nagu ütles Lennart Meri: olukord on sitt, aga see on meie tuleviku väetis. Keerulised situatsioonid panevad meid mõtlema ja uusi lahendusi otsima. Tuleb olla paindlik ja kvaliteedile orienteeritud. Samas pean omavalitsusjuhina alati kainelt hindama, et kokkuhoiduiga liiale ei läheks ja hoopis kahanemisele hoogu juurde ei annaks. Seetõttu olemegi Võru linnas võtnud eesmärgiks võidelda hambad risi selle eest, et linnapildis iga päev midagi paremaks muutuks ja linnakodanikud tunneksid, et just see linn on parim koht elamiseks ja laste kasvatamiseks. Minu vanaema ütles, et *tulõ õks elo pääle ellä* – st lootus paremale tulevikule peab olema vankumatu. Möödunud kuu lõpp tõi seda lootust Võru kõvasti juurde. Nimelt toetas EAS kõiki kolme Võrule väga olulist projekti. Ilus sõnum ka riigi poolt. Selle sõnumi võiks kokku võtta lühidalt: Võru jääb!

Need projektid aitavad Võru arengule kaasa. Muudavad meie kodulinna atraktiivsemaks nii investoritele, ettevõtjatele, külalistele kui ka meile endile. Võrukivi tööstuspiirkonna krundid muutuvad soojatorustiku rajamisega oluliselt väärtuslikumaks. Juba praegu on ettevõtteid, kes seda oma tegevuse laiendamiseks pikisilmi ootavad. Linna läbiv ja elurajoone tööstuspiirkondadega ühendav kergliiklustee täidab mitut eesmärki: paranevad inimeste liikumistingimused, liiklustrasvatus ja võimalused liikumisharrastustega tegelda.

Linnavalitsuses oleme ammu tundnud puudust keskvaljakust, mis rahuldaks kõigi suurürituste vajadusi, oleks meelepärane paik nii linna külalistele kui ka meile endile ning tooks (m)elu linna ajaloolisse keskusse tagasi. Uus keskvaljak täidab ühe hoobiga kõik need soovid ning on loogiliseks jätkuks samas piirkonnas viimastel aastatel tehtud teistele olulistele investeeringutele nagu Katariina allee, Võrumaa toidukeskus, riigigümnaasium, Jaagumäe talu renoveeritud elamu, Lembitu 2 renoveerimine jne. Sama eesmärki teenib ka Katariina kiriku rekonstrueerimiseks loodud fond, mille toel saame koos keskvaljaku valmimisega renoveeritud kiriku fassaadi.

Olen kindel, et need kolm projekti annavad Võru arengule tuntuva tõuke ja meil kõigil on põhjust rõõmuga nende peatset teostumist oodata.

Anti Allas,
linnapea

Võru Linna Leht

Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressil ulis.guth@voru.ee
Väljaandja: Võru Linnavalitsus
Jüri tn 11, 65620 Võru
Toimetaja: Ullis Guth
Tel 512 0787
Teostaja: AS Võru Täht
Ajalehe järgmine number ilmub 25. oktoobril.

ARENDUSTEGEVUS

Kesklinna pargi mänguala laiienes

16. septembril avati Kesklinna pargis uued mänguatraksioonid. Kummikattega umbes 200ruutmeetrist mänguväljak, kus on välibatuut, atraksioon keerutamiseks ja tasakaalu hoidmiseks ning üks suur ronimisatraksioon, annab võimaluse vaba aega veeta ka suurematele lastele.

Avasõnad ütlesid linnaapea Anti Allas, abilinnapea Sixten Sild ja Riigikogu liige Kalvi Kõva, kelle abiga saadi riigieelarvest väljaku rajamiseks toetust. Mänguväljaku avas kümneaastane Janar Võru Kesklinna Koolist, lõigates linnaapea käest saadud kääridega läbi värvilisi õhupalle hoidva nõõri. Abilinnapea Sixten Silla sõnul langes valik Janarile, sest ta tuli lustima kõige turvalisemalt – kiiver peas.

Avamisel pakuti lastele kringlit ja limonaadi.

„Kui varasem mänguala oli mõeldud pigem väiksematele lastele, siis uutel atraksioonidel leiavad lõbusat tegevust ka vanemad lapsed,” kommenteeris Anti Allas. Linnaapea sõnul saab Kesklinna pargist nii-öelda rahulik park mängimiseks ja istumiseks. „Siia istutame puid juurde. Järgmise aasta lõpus valmib uus esindusväljak

Laienenud mänguväljak Kesklinna pargis.

suursündmuste ja kontsertide korraldamiseks,” tutvustas ta tulevikuplaane.

Mänguväljaku ehitasiid OÜ Inseneriteenused ja OÜ Atix, tegemist oli esimese etapi töödega. Panustatud on eelkõige vastupidavusele ja kvaliteetsete

materjalide kasutusele. Atraksioonid tarniti maailma juhtivalt mängulahenduste tootjalt Kompan.

Mänguväljaku ehitus läks maksma 68 567,80 eurot, millest linn tasus 33 567,80 eurot. 35 000 eurot saadi Riigikogun katuserahast.

Väljaku projekteerinud arhitekti ettekujutuse kohaselt

on mänguala tulevikus võimalik veelgi laiendada. Juba lähinädalail lisandub mänguväljakule betoonist laud lauatenise mängimiseks.

Avamisjärgsel nädalavahehusel oli väljak lapsi täis kuni hiliste õhtutundideni.

Marianne Mett,
avalike suhete spetsialist

Lapsed võtsid uue mänguväljaku kiiresti omaks.

Mänguväljaku avanud Janar on abilinnapea Sixten Silla intervjuuerida.

SÜGISTERVITUS

Mõtisklus sügise alguses

Suve pikkade päevade küllus on jõudnud lõpule. Kui varem jagus töödeks ja toimetusteks või ka puhkuseks küllalt päevast valgust ja soojust, siis nüüd lühendavad õuetöötunde nii hommikune niiskus ja külm kui ka õhtune hämarus. Stoppmärk kõigile tegemistele on vahel nii ootamatu: kas tõesti ongi mu võimalused tänaseks läbi?

Elutempo aeglustumine vabastab õhus avab aga hoopis uued väljavaated tõsiseks mõtetööks ja süvenemiseks. Sügis on põhjapanevate alguste aeg: algab kooliaasta, samuti mitmete tubaste ja keskendumist nõudvate ettevõtmiste hooaeg. Saabuvad pimedad õhtud on aeg järelemõtlemiseks ja rahulikumaks suhtlemiseks.

Tamula järve kaldal on silt, mis kutsub seisatama, et vaadelda päikeseloojangut. Piibli järgi algab ööpäev õhtuga ja päikese loojumine on seega uue päeva algus. Lummas loojanguaegne värvide mäng annab teed öisele puhkusele, mis on järgmise päeva tegemiste edu pant. Ka sügise kirkas värvipidu kutsub nautima ja rahunema, et olla võimeline keskenduma uutele väljakutsetele, uutele algustele.

„Naudi, suhtle ja puhka – ja seejärel tööta!” on põhimõte, mille andis Jumal inimestele loomisel. Loonud inimese kuuendal loomispäeval, eraldas Jumal kõigepealt seitsmenda päeva puhkamiseks ja omavaheliseks suhtlemiseks ning

looduga tutvumiseks. Seejärel, olles inspireeritud Jumalaga koosolemisest ning looduse imedest, olid inimesed valmis mõtestatud ja rahuldust pakkuvaks tööpäevaks. Seesama puhkuse ja töö rütm pidi jääma korduma ning pakkuma õnnistust kogu inimkonnale.

Eelmisele vastandlik eluvaade „oma palge higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad” võttis maad siis, kui inimene hülgas Jumala ja suhtlemise temaga. Need samad kaks põhimõtet võistlevad tänapäevalgi. Kahjuks kipub peale jääma variant tööst kui raskest ja mõttetust orjusest, sest mõnel puhul ongi töö tõstetud jumalaks ning teisel puhul on puhkamine ja lõbut-

semine, mis just nagu peaksid vaimujõudu taastama, lõigatud ära jumalikust puudutusest ja seega ei täida oma eesmärki.

Soovin, et käesolev sügis pakuks regulaarseid mõtisklushetki koos Jumalaga ja et Tema annaks hingestatud ja mõtte igale teie ees olevale tööle ja väljakutsele.

Hele Kulp,
Seitsmenda Päeva Adventistide Võru koguduse pastor

KESKKONNAHOID

Ohtlike jäätmete kogumise kampaania Võrus jätkub

SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kaasrahastuse toel, projekti „Võru elanikelt kogutud ohtlike, sh asbesti sisaldavate jäätmete ära-vedu ja käitlemine” raames kestab Võru linnas elanikele suunatud ohtlike jäätmete kogumise kampaania.

Jäätmeid saavad Võru linna elanikud üle anda keskkonnajäätmesaamas Võru linnas aadressil Lühike 1. Keskkonnajäätmesaam on avatud T-L kella 8–16.

Jälgi kampaaniaga seotud reklaami ka Võru linna veebilehel www.voru.ee.

Tiina Randjärv, keskkonna- ja järelevalvespetsialist

Kampaania käigus võetakse tasuta vastu:

- * kodukeemia, pesuvahendid
- * kemikaalidega määratud kaltsud, absorbent
- * patareid ja akud
- * vana õli (v.a toiduõli) ja õli sisaldavad jäätmed, õlifiltrid
- * päevavalguslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed
- * vananenud ravimid
- * värvid, trükivärvid, lakid, liimid, vaigud ja lahustid, fotokeemia
- * ohtlike aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid
- * kemikaalide jäägid ja nende pakendid (puhastusvahendid, fotokemikaalid, happed, alused jms)
- * happed
- * toonerikassetid
- * pestitsiidid

NB! Asbesti sisaldavaid jäätmeid kampaania raames tasuta ära anda ei saa, sest kavandatud kogus on projekti käigus juba ületatud.

Selgusid korraldatud jäätmeveo riigihanke tulemused Võru linnas

Riigihanke „Korraldatud jäätmevedu Võru linnas” võitis ASi Eesti Keskkonnateenused pakkumus segaolmejäätmete kogumistasu ja vanapaberi kogumistasuga 0 €/m³. Kuna tegemist on tühjendamishinna ühe komponendiga, ei ole see

hind jäätmevaldajale lõplik. Jäätmeveo lõplik hind selgub tõenäoliselt 2016. aasta oktoobris, kui on selgunud ka lõppkäitluse hind.

Kuidas kujuneb segaolmejäätmete mahuti tühjenduse hind jäätmevaldajale:

Segaolmejäätmete mahuti tühjenduse hind jäätmevaldajale saadakse, lähtudes järgmisest valemist:
Tühjenduse hind = segaolmejäätmete kogumistasu (€/m³) x M x Y + K x M x L, kus:
K on mahukaalu koefitsient (segaolmejäätmete mahu ja kaalu suhe t/m³);
M on kogumismahuti suurus (m³);
L on segaolmejäätmete vastuvõtutasu määratud kogumiskohas (€/t), selgub oktoobrikuu jooksul;
Y on jäätmemahutile kohaldatav koefitsient.
Segaolmejäätmete keskmiseks mahukaaluks hanklepingu perioodil arvestatakse 0,12 t/m³.

Mahuti suurus m³	Kohaldatav koefitsient
Kilekott kuni 0,05	1,7
0,08	1,7
0,12	1,7
0,14	1,7
0,24	1,3

0,37	1,1
0,6	0,8
0,8	0,8
1,1	0,7
2,5	0,6
4,5	0,6

Tühjenduse hind arvutatakse sendi täpsusega. Mahukaalu arvutamise täpsuseks on kaks kohta pärast koma. Riigihanke tulemusena on eduka pakkumuse esitanud isik (AS Eesti Keskkonnateenused) pakkunud segaolmejäätmete kogumistasu suuruseks 0 €.

Vanapaberi mahuti tühjenduse hind jäätmevaldajale saadakse, lähtudes järgmisest valemist:
Tühjenduse hind = vanapaberi kogumistasu (€/m³) x M, kus:
M on kogumismahuti suurus m³.
Riigihanke tulemusena on eduka pakkumuse esitanud isik (AS Eesti Keskkonnateenused) pakkunud vanapaberi kogumistasu suuruseks 0 €.

Korraldatud jäätmeveost erandkorras vabastamine

Seoses korraldatud jäätmeveo kontsessiooniperioodi lõppemisega 30. novembril 2016 lõpevad kõigil Võru linna kinnistutel seni kehtinud Võru Linnavalitsuse korraldused jäätmeveost vabastamise kohta.

Kui soovite vabastust alates 1. detsembrist 2016, tuleb taotlus Võru Linnavalitsusele esitada hiljemalt oktoobrikuu jooksul. Taotluste menetlemine võtab aega. Kõik taotlused vaatab läbi vastav komisjon, otsuse jäätmeveost vabastamise kohta teeb Võru Linnavalitsus.

Vabastuse tingimused

Vabastust saab taotleda juhul, kui kinnistut ei kasutata või mitme kinnistu peale on ühiskonteiner.

Kinnistuomanikud, kes kinnistut ei kasuta või kinnistul ei ela, võivad jäätmeveost vabastamiseks esitada vormikohase taotluse kogu perioodi kohta, kolmeks aastaks või tähtajaliselt mingiks perioodiks. Kui kinnistut ei kasutata teatud perioodil, näiteks talvekuudel, tuleb see taotlusesse märkida ja kinnistu vabastatakse jäätmeveost selleks ajaks.

Kinnistuomanikud võivad omavahel kokku leppida ja mitme peale ühis-

mahutit kasutada, kuid seda on lubatud teha üksnes lähistikku asetsevatel kinnistutel või ühise õuealaga korter- ja ridaelamutes tekkivate jäätmete kogumiseks.

Ühismahuti kasutamiseist tuleb informeerida Võru Linnavalitsust vormikohase blanketiga, millel on kõigi osapoolte allkirjad.

Jäätmeseaduse § 69 lg 4 alusel on Võru Linnavalitsusele antud õigus jäätmevaldaja erandkorras tema taotluse alusel korraldatud jäätmeveoga liitumisest vabastada, kui kinnistul ei elata või kinnistut ei kasutata.

Kõik taotluse blanketid on saadaval <http://www.voru.ee/index.php?Menu=80&Lang=est> ja Võru Linnavalitsuse infosaalis. Taotluse võib saata digiallkirjastatult ka e-postiga tiina.randjarv@voru.ee või info@voru.ee.

Tiina Randjärv, keskkonna- ja järelevalvespetsialist

Puulehtede veost

Võru linnas toimub ka sellesugisel puulehtede vedu, mida on plaanis alustada oktoobri lõpus. Täpsed leheveo kuupäevad, sh leheveole registreerimise algus, selguvad oktoobri keskel.

Ka tänava tohib lehtede äraandmiseks kasutada ainult biolagunevaid kotte. Teine võimalus on kasutada BigBag-kotte, ent sel juhul peab kott olema tähistatud ja koti omanikul tuleb vedajaga BigBag-koti tagasi saamises ise kokku leppida. Tavalistes prügikottides olevaid lehti ära ei viida.

Biolagunevaid kotte saab muretseda majapidamis- ja ehitustarvete kauplustest.

Äraviimiseks mõeldud kottidesse võib panna ainult puude ja põõsaste lehti. Kotte, kuhu on kogutud oksa, kive, olmejäätmeid vms, ära ei veeta. Valmis pandud kotid peavad olema terved ja kinniseotult tõstetud nähtavale ja kättesaadavasse kohta või värava juurde.

Tiina Randjärv, keskkonna- ja järelevalvespetsialist

Tiina Randjärv tutvustamas lehtede äraandmiseks mõeldud biolagunevat kotti.

LINNAVALITSUSE JA LINNAVOLIKOGU TEATED

Võru Linnavolikogu istung 14. septembril

Esindajate valimine valimiskogusse

Võru linna esindajateks Vabariigi Presidendi valimise kogusse valiti salajase hääletuse tulemusel Ene Liivamägi (SDE) 11 poolthääle ja Kersti Kõosaar (RE) kuue poolthääle. Neli poolthäält saanud Tarmo Piirmann (IRL) valituks ei osutunud.

Võru linna arengukava aastani 2027 kinnitamine

Toimus „Võru linna arengukava aastani 2027” teine lugemine ja kinnitamine. Uues redaktsioonis kajastuvad arengukava tegevuskavasse tehtud muudatused ning lisandunud on 2020. ja 2021. aasta tegevuste kirjed. Muudatused arengukava tegevuskavas tulenesid vajadusest arvestada 2016. aastal tehtud ja 2017. aastaks kavandatud tegevustega ning muuta arengukava tegevuskava nii, et see kajastaks vähemalt viit eelseisvat eelarveaastat.

Võru linna 2016. aasta lisaearve

Võeti vastu Võru linna 2016. aasta lisaearve mahuga 112 977 eurot.

Võrumaa Keskraamatukogu põhimäärus

Kinnitati uues redaktsioonis Võrumaa Keskraamatukogu

Hetk hääletamisest linnavolikogu istungil.

põhimäärus ning tunnistati kehtetuks 2006. aasta otsus „Võrumaa Keskraamatukogu põhimääruse kinnitamine”.

Noorte projektlaagri pidamise kord

Kehtestati uues redaktsioonis noorte projektlaagri pidamise kord, mis reguleerib laagri läbiviimise tingimusi ning laagri pidamise loa taotlemise, menetlemise ja väljastamise korda Võru linna haldusterritooriumil.

Linnavara võõrandamine

Linnavalitsusele anti luba võõrandada kirjaliku enampakkumise teel Võru linnas asuvad korteriomandid: F. R. Kreutzwaldi tn 43-8 (üldpindala 38,9 m², sihtotstarve 100% elamumaa), F. R. Kreutzwaldi

tn 43-10 (üldpindala 69,6 m², sihtotstarve 100% elamumaa) ning Petseri tn 4-14 (üldpindala 21 m²) ja Lille tn 15-3a (üldpindala 12,7 m²).

Kehtestatud detailplaneeringu osaline kehtetuks tunnistamine

Tunnistati kehtetuks Võru Linnavolikogu 14. aprilli 2004 otsusega nr 116 „Männiku 39, 43, 45 ning nende lähiümbruse detailplaneeringu kehtestamine” kehtestatud detailplaneering Männiku tn 39 kinnistu osas. Ülejäänus jääb detailplaneering kehtima. Männiku tn 39 kinnistu sihtotstarve muudetakse sotsiaalmaa alaliigi ühiskondlike hoonete maast üldplaneeringu kohaselt äri- maaks.

Võru Linnavalitsuse istungitel

Riigihangete korraldamine

Otsustati korraldada järgmised riigihanked:

- „Kanepi tänava pindamine”. Tänav on kaetud kahekordse pindamiskattega, mis on amortiseerunud ning vajab uuesti profileerimist ja katmist 2,5kordse pindamise teel. Pindamistööd plaanitakse Tallinna maanteest kuni Tulbi tänavani, pindamismaht on 3500 m².

- „Kivi ja Liiva tn kõnniteede ehitus”. Liiva tänavale rajatakse kahele poole sõiduteed betoonkivikattega kõnnitee alates Jüri tänavast kuni Uue tänavani, lisaks korrastatakse haljastust ning rajatakse betoonkivikattega kõnnitee Kivi tänavale alates Tallinna maanteest kuni Kivi tn 10 kinnistuni.

- „Võru linna 2016–2019 konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete auditeerimine”.

Projektis osalemine

Otsustati osaleda koostööpartnerina Võrumaa Omavalitsuste Liidu poolt ESFi meetme „Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused” raames esitavas projektis „Täiskasvanute tugiisiku teenuse kättesaadavuse parandamine Võrumaal”. Projekti eesmärk on suurendada erivajadustega inimeste ja nende perekondade toimetulekut ning toetada nende osalemist tööturul.

Äriruumi üürilepingu pikendamine

Otsustati pikendada Võru Linnavalitsuse ja OÜ Benefit RMP vahel sõlmitud Jüri tn 54 I korruse äriruumi (üldpinnaga 16,9 m²) üürilepingut kuni 30. septembrini 2017 ning Võru Linnavalitsuse ja MTÜ Võru Täisevangelne Hosianna Kogudus vahel sõlmitud Jüri tn 54 I korruse äriruumi (üldpinnaga 79,7 m²) üürilepingut kuni 30. septembrini 2017.

Kasutuslubade väljastamine

Väljastati Katariina allee 1 laiendatud ja ümber ehitatud korterelamu, Katariina allee 1 ja Lepa tn 1 püstitatud abihoonete ning Madara tn 12 püstitatud üksik- elamu kasutusluba.

Linnavara üürimiseks enampakkumise korraldamine

Otsustati korraldada kirjalik enampakkumine Tartu tn 25 III korruse ruumide (üldpindala 81,6m²) üürile andmiseks alghinnaga 1,92 €/m². Osavõtutasu on 20 eurot ning tagatiraha 160 eurot.

Koolieelse lasteasutuse õppekult vabastamine
Kinnitati laste nimekirjad, kelle vanemad vabastatakse 2016/2017. õppeaastal koolieel-

sete lasteasutuste õppekulu vanemate kaetava osa maksmisest. Nimekirjas on kokku 127 last.

Õpilaste arvu suurendamine klassis

Võru Kreutzwaldi Koolile anti luba suurendada 2016/2017. õppeaastal õpilaste arvu 3.A, 4.B ja 8.B klassis kuni 25 õpilasele ning 3.C klassis 26 õpilasele. Võru Kesklinna Koolile anti luba suurendada 2016/2017. õppeaastal õpilaste arvu 4.C, 9.A ja 9.B klassis kuni 25 õpilasele.

Hooajaliste müügikohtade paigaldamine

Anti nõusolek järgmiste hooajaliste müügikohtade paigaldamiseks:

- Aija Kalamehele ajavahemikul 1. september – 31. detsember Jüri 74//76 parklasse linnale kuuluvale alale ning Mäe 13 kinnistule linnale kuuluvale alale;

- OÜle Müller Kaubandus ajavahemikul 1. september – 31. detsember (v.a 3.–4. september, 17.–18. september, 1.–2. oktoober, 12.–13. november, 15.–16. oktoober, 29.–30. oktoober, 12.–13. november ning 26.–27. november) Uus tänav T1 linnale kuuluvale alale ning ajavahemikul 1. september – 31. detsember Jüri tänava parklasse linnale kuuluvale alale (lihatoodete, puu- ja juurvilja ning maiustuste müük kaubikust ja laualt);

- Jelena Vinogradova Vabaduse väljaku parklasse linnale kuuluvale maaüksusele järgmistel kuupäevadel: 3.–4. september, 17.–18. september, 1.–2. oktoober, 12.–13. november, 15.–16. oktoober, 29.–30. oktoober, 12.–13. november ning 26.–27. november (aiasaaduste müük sõidukist ja laualt);

- Silvi Talole ajavahemikul 1. september kuni 31. detsember E–R kella 18–22, L kella 14–22 ja P kella 8–22 Jüri 74//76 parklasse linnale kuuluvale maaüksusele;

- FIEle Ulvi Hilp ajavahemikul 11. august – 31. detsember E–R kella 18–22, L kella 14–22 ja P kella 8–22 Jüri 74//76 parklasse linnale kuuluvale maaüksusele.

Alaeelarvete muutmine

Arvestades hallatavate asutuste juhtide ning linnavalitsuse osakondade juhatajate tehtud ettepanekuid eelarve ümberpaigutuste kohta, muudeti Võru linna 2016. aasta eelarve kulude alaeelarveid.

Hankelepingu tähtaja pikendamine

Riigihanke „Hulkuvate ja kodutute loomade varjupaiga haldamine 2014–2016” raames sõlmitud hankelepingut otsustati pikendada nelja kuu võrra (kuni 31. detsember 2016).

Toetuse andmine

SAle Võru Kannel anti toetust 1460 eurot Võru sõpruslinna Suwalki muusikute ja käsitöölaste võõrustamise kulude katteks. Väliskülalised esinesid 19.–21. augustini Võru linna-päeval. MTÜ Võru Loomeselts kontserdi korraldamist 20. augustil otsustati toetada 400 euroga ning Võru Instituudi näituse „SIIN MA OLÕ” korraldamist 450 euroga. MTÜ Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Võru Katariina Kogudus tuulelipu restaureerimist otsustati toetada 700 euroga.

Ehituslubade väljastamine

Väljastati Katariina allee 6 korterelamu ümberehitamise ja Tulika tn 4 üksikelamu püstitamise ehitusluba.

Riigihangete võitjad

Riigihanke „Võru keskväljaku insenerosade ehitusprojektide koostamine” võitis 55 650 euroga OÜ Stúdio Tallinn, riigihanke „Kultuurimaja Kannel välimiste paraaduste vahetamine” 7 022,19 euroga OÜ Borister ning riigihanke „Võrkpalliväljakute piirdeade vahetamine” vähendatud mahus ehk 16 671 euroga OÜ Mexlem. Hinnad ei sisalda käibemaksu.

Kreutzwaldi kooli põhimääruse muutmine
Muudeti Võru Kreutzwaldi Kooli põhimäärust, asendades õppeveerandi mõiste trimestriga.

Muusikakooli põhimääruse muutmine
Muudeti Võru Muusikakooli põhimäärust. Akordioniosakonna asemel moodustati akordioni-, löötpilli-, karmoška-, laulu- ja löökpilliosakond. Vajadus sellise osakonna järele tulenes akordioniõppe õpilaste vähesusest ning uute pillide ja erialade õpetamisest. Koolis kaotatakse pärimusmuusikaosakond ning selle asemel luuakse näppepillide osakond (väikekannel, viisikannel, kitarr). Samuti võetakse linnauldhariduskoolideeskujul kasutusele trimestrid.

Konkursi „Lilleline Võru” tulemuse kinnitamine

Kinnitati konkursi „Lilleline Võru” tulemused. Tunnustuse pälvisid Olevi 16, Paju 5 ning Katariina allee 6b. Kevadel välja kuulutatud konkursiga sooviti kaasata linnaelanikke, asutusi ning ettevõtteid Võru linna tänavapildi kaunimaks muutmise. Autasud anti kätte linna sünnipäeval, 21. augustil (vaata lk 9).

Aadressi määramine

Laane tn 14 // Vindi tn 15 maaüksuse aadressiks määrati Laane tn 14.

Soovid Eestisse jõudvatele pagulastele toeks olla ja neid aidata?
Oled motiveeritud ja iseseisev?

Tule Eesti Pagulasabisse vabatahtlikuks

TUGIISIKUKS

Mida sa tegema hakkad?

Et tagada tugiisikute olemasolu üle kogu Eesti, **otsime uusi vabatahtlikke pagulaste tugiisikuid Kesk- ja Lõuna-Eesti maakondadesse** (Tartu-, Jõgeva-, Järva-, Viljandi-, Põlva-, Võru- ja Valgamaa). Tugiisiku ülesandeks on aidata ja nõustada Eestis rahvusvahelise kaitse saanud isikuid, näiteks aidates neil orienteeruda Eesti riigisüsteemis, suhelda ametiasutustega, leida lasteaiad, kooli- või töökoht ning tutvustada siinset eluolu.

Miks sa meile sobid?

- Sul on **tahe aidata** Eestisse jõudnud rahvusvahelise kaitse saajaid.
- Sul on valmisolek **panustada ajaliselt** tugiisikutöösse (vähemalt 5h nädalas).
- Sa oskad rääkida mõnda levinud **võõrkeelt** (inglise, vene, prantsuse, araabia).
- Sa elad **Kesk- või Lõuna-Eestis**.
- Parimal juhul ka varasem kokkupuude sotsiaaltöö või sihtgrupiga.

Mida me omalt poolt pakume?

Me usume, et rahvusvahelise kaitse saajaid (ehk pagulasi) tuleb aidata. Eesti ühiskonda lõimumisel on sinu roll nende toetamisel ülioluline. Tugiisikutele pakume:

- Tugiisiku baaskoolitust (koolitus toimub **29. oktoobril Tartus**);
- Hilisemaid täiendkoolitusi, supervisioone, tänuüritusi;
- Vabatahtlike tööga seotud kulude katmist;
- Igakülgset tuge ja nõustamist;
- Võimalust realselt aidata.

Mis edasi?

Kui arvad, et sinus on kõik eelnev olemas, siis saada hiljemalt **3. oktoobriks** oma CV ja motivatsioonikiri aadressile marion@pagulasabi.ee

Lisaküsimustele vastab tugiisikute koordinaator Marion Tamberg telefonil 5354 3073 või meili teel marion@pagulasabi.ee

Räpina mnt 20 ja lähiala detailplaneering

Võru Linnavalitsuse 19. augusti 2016 korraldusega nr 412 kehtestati Räpina mnt 20 ja lähiala detailplaneering. Planeeritav ala asub Võru linnas Räpina mnt ääres, hõlmates Räpina mnt 20 kinnistut ja osalt Räpina maantee T1 kinnistut. Planeeritava ala suurus on ligi 3500 m².

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on sellel maa-alal hoonestusala ja ehitusõiguste, parkimise ning tehnovõrkude paigutuse määramine.

Räpina mnt 20 kinnistu olemasolevat hoonet laiendatakse kuni 1300 m². Hoone maksimaalne kõrgus on 10 m, katusekalle 0–30 kraadi. Räpina mnt 20 katastriüksuse sihtotstarve jääb 100% ärimaaks. Räpina maantee T1 kinnistu osale on planeeritud 24 parkimiskohta ning Räpina mnt 20 kinnistule 14 parkimiskohta.

Planeeringu elluviimisega ei avaldata olulist mõju tegevuse ala ja selle lähiümbruse majan-

dus-, sotsiaal-, kultuuri- ning looduskeskonnale.

Detailplaneeringu kehtestamise korralduse ja kehtestatud detailplaneeringuga on võimalik tutvuda Võru Linnavalitsuses tööajal (Jüri 11, 65620 Võru) ja Võru linna kodulehel www.voru.ee (alajaotuses Ehitus ja planeerimine / Detailplaneeringud).

Sirli Kokk, arhitekt-planeerija

TEGEVUSTOETUSED

Huvitegevuses osalevatel noortel oli linnapäevade kultuuriprogrammis kandev roll.

Tegevustoetuse taotluste esitamise tähtaeg on 1. oktoober!

Linnavalitsusele saab esitada selle aasta 1. oktoobri (kaasa arvatud) taotlusi 2017. aasta tegevustoetuse saamiseks ja ürituste korraldamiseks. Toetust on võimalik taotleda linnavolikogu kordade alusel.

Toetus noorsootööks ja huvitegevuseks

Noorsootöö ja huvitegevuse toetuse andmise kord sätestab Võru linnas tegutsedalele erahuvikoolidele, mittetulundusühingutele vms toetuse taotlemise, läbivaatamise ja andmise ning kasutamise üle järelevalve tegemise. Toetus on mõeldud rahvastikuregistris Võru linnas elukoha-aadressi omavatele noortele vanuses 7 kuni 19 aastat (iluvõimlemisega tegelevatele lastele ja noortele vanuses 4 kuni 19 aastat), kes maksavad osalus- või õppetasu.

Taotlusele lisatakse:

- treenerite/juhendajate ja õpilaste nimekiri (elektroniliselt);
- huvitegevuseks kasutatavate ruumide/ehitiste omandiõigust tõendavate dokumentide või üürilepingute koopiad;
- planeeritav aastaelarve;
- huvitegevuse toimumise kohtade ja aegade plaan;
- korraldatavate ürituste loetelu;
- lõppenud hooajal tiitlivõistlustel saavutatud tulemused;
- kinnitus õppekavade registreeringu kohta Eesti hariduse infosüsteemis.

Toetus antakse sihtotstarbeliselt üheks eelarveaastaks kindla summana ühe lapse kohta, kes osaleb huvitegevuses vähemalt üheksa kuud kaks korda nädalas.

Toetus ürituste korraldamiseks

Linna eelarvest antakse toetust juriidilistele ja füüsilistele isikutele kultuuri-, spordi- ja noorsootöölase ürituste korraldamiseks tingimusel, et üritus toimub

Võrus või on linnaga muul viisil seotud.

Toetuse andmisel eeldatakse:

- Võru linnas toimuvaid üritusi, arvestades ürituse olulisust linna kultuuri- ja sporditegevuse ning noorsootöö edendamisel ja mitmekesistamisel;
- üritusi, mis ei toimu Võru linnas, kuid toovad piirkonda palju külalisi ning on piirkondlikult olulised;
- taotlusi, milles on näidatud konkreetne omafinantseeringute suurus, kaasfinantseerijad ning kaasfinantseeringu suurus;
- meedias kajastatavaid üritusi, mis aitavad kujundada Võru linna positiivset mainet.

Juhime tähelepanu, et toetust ei anta sõitude jaoks. Erandiks võivad olla sõidud, kui ollakse määratud esindama Võru linna või Eesti riiki.

Tegevustoetus

Linna eelarvest kultuuri-, spordi-, noorsootöö-, haridus- ja sotsiaaltöölase tegevustoetuse andmise kord sätestab, et toetust võivad taotleda füüsilisest isikust ettevõtjad, mittetulundusühingud ja sihtasutused, kui tegevus, mille tarvis toetust taotletakse, või sellest tulenev kasu on suunatud Võru linna elanikele.

Toetuse andmise eesmärk on kultuurilise ja sportliku, noorsoo-, haridus- ja sotsiaaltöölase tegevuse toetamine ning erinevate vajadustega elanike gruppidele vaba aja sisustamiseks paremate tingimuste loomine.

Taotlusele lisatakse:

- planeeritav tegevusaasta eelarve;
- tegevuse toimumise kohtade ja aegade plaan;
- korraldatavate ürituste loetelu;
- tegevuses osalejate isikukoodidega nimekiri.

Toetus antakse üheks kalendriaastaks taotluses esitatud eesmärkide täitmiseks.

Puuetega inimeste organisatsioonidele toetuse andmise korra eesmärgiks on organisatsiooni liikmete ühistevgevuse toetamise kaudu puudega inimeste aktiveerimine ja rehabilitatsioon ning nende iseseisva toimetuleku suurendamine, puuetega inimeste vajaduste ja prioriteetide määramine, nende elu puudutavate teenuste ja abinõude osutamine ning hindamine.

Toetust makstakse vastavalt rahvastikuregistri andmetel Võru linnas registreeritud puuetega inimeste arvule organisatsioonidele.

Taotlusele lisatakse:

- toetust taotleva organisatsiooni esindamiseks õigust omava isiku allkirjastatud liikmete nimekiri;
- organisatsiooni arengu- või tegevuskava järgmiseks aastaks.

NB! Palume kindlasti üle kontrollida lisatud nimekirjades olevate isikute nimele vastavust isikut tõendava dokumendiga!

Üldine info

Kõik toetuse saajad on kohustatud esitama linnavalitsusele toetuse kasutamise kohta aruande, mille esitamise kuupäevad on kirjas eelnimetatud kordades.

Toetuste andmise korrad ning taotluste ja aruanete blanketid leiab linna veebilehelt www.voru.ee (teenused ja toimingud / haridus ja kultuur) ja linnavalitsuse infosaalist.

Toetusetaotlus koos kõikide nõutud lisadokumentidega saata hiljemalt 1. oktoobriks 2016 (kaasa arvatud) e-postiga info@voru.ee või linnavalitsuse aadressil Jüri 11, 65620 Võru või tuua linnavalitsuse infosaali.

Inge Tolga,
kultuurispetsialist

Eve Breidaks,
sotsiaaltöösakonna juhataja

PIIRIÜLESED PRAKTIKAD

Õpirändeprojekti „Elukestev õpe raamatukogus – töövarjuks Sloveeniasse” tulemustest

Võrumaa Keskraamatukogu sai Erasmus+ programmist toetust ja neli raamatukogutöötajat olid 2015. aasta oktoobris nädal aega töövarjudena Ljubljana linnaraamatukogus. Tihti küsitakse selliste projektidega seoses, mis kasu sellest on, ja nii mõnedki on öelnud: „Küll teil oli tore, saite reisida.” Tavapärasest reisi nautimisest on sellisel tööreisil asi siiski kaugel: tööpäevad olid pikad, uut infot palju, pealegi oli tarvis suhelda inglise keeles, mis omakorda väsitas.

Tulemuseks oli aga see, et projektis osalejad said hea kogemuse rahvusvahelisel tasandil suhtlemiseks, arendasid oma keeleoskust ja täiendasid erialast sõnavara, sellele aitas kaasa ka enne õpirännet toimunud põhjalik keelekoolitus.

Olulised on saadud teadmised selle kohta, kuidas toimib raamatukogusüsteem ja kuidas arendatakse elukestvat õpet mujal maailmas. Partnerasutuse kontaktisikutega kujunenud suurepärase suhte loovad eelduse edaspidiseks heaks koostööks. Osalejate digitaalne kirjaoskus paranes tänu sellele, et projekti käigus tutvuti partnerasutuses kasutatavate tarkvaraprogrammidega: tarvis oli teha otsinguid partnerriigi ja -asutuse kohta, täita tagasisidevorme ja aruanne projekti osalemise kohta.

Töölase pädevuse tõus on väljendunud kõige paremini õpirände jooksul kogetu edasiandmises kolleegidele ja lugejatele, samuti

Keelekoolitus raamatukogus enne õpirännet.

paremas raamatukogu reklaamimise oskuses. Projekti mõju puudutab kaudselt kõiki raamatukogu lugejaid, kuna projektis osalenud raamatukogutöötajad tegelevad iga päev lugejate teenindamisega ja saavad õpirändes omandatud kogemusi jagada ja kasutada oma töös.

Raamatukogu seisukohalt on kõige suurem mõju projekti tulemusena välja töötatud uuel elukestva õppe teenusel (individuaalkoolitus), mis on osutunud raamatukogu lugejate seas väga populaarseks. Individuaalkoolituse kohta saab täpsemat infot raamatukogu kodulehelt: <http://lib.werro.ee/lugejale/teated/306-individaalkoolitus>.

Projekti juht uuris õpirändede käigus Ljubljana linnaraamatukogu kodulehe (parim Sloveenia avaliku sektori veebileht aastatel 2013 ja 2014) ülesehitust, selle kujundamist, piltide ja info üleslaadimise võimalusi, tutvus Intraneti keskkonnaga ja sai ideid oma kodulehe arendamiseks. Selle tulemusena uuendasi-

me raamatukogu kodulehte (<http://lib.werro.ee/>), mille kaudu on nüüd võimalik paremini raamatukogus toimuva kohta infot edastada. Samuti on uus koduleht paremini vaadeldav nutiseadmetes ja vaegnägijad saavad seda muuta hallskaalasse ning teksti suurendada. Uuel kodulehel on põhiline teave kättesaadav ka inglise keeles, mis on oluline nii info jagamiseks raamatukogu lugejatele, kes ei oska eesti keelt, kui ka praegustele ning tulevastele välispartneritele.

Eespool mainitud lisaks tegime raamatukogus pisemaid muudatusi, milleks saime ideid Sloveenia raamatukogudest: paigaldasime lifti seinale kuulutustehoidja, kus reklaamime raamatukogus toimuvaid üritusi, ning muretsesime raamatukokku korvid, millega lugejatel on mugavam raamatuid kanda. Raamatukogu lugemissaalis on lugejate kasutuses male- ja kabelaud.

Merle Koik,
Võrumaa Keskraamatukogu arendusjuht

VÕRUMAA
KUTSEHARIDUSKESKUS

Võrumaa Kutsehariduskeskuses sügisel (septembrist 2016) algavad tasuta koolitused täiskasvanutele

IKT-lahenduste efektiivne kasutamine (kontoritöö pilves), 20 tundi, 20.09.–4.10. T, K kella 16–19.15.

IKT-lahenduste efektiivne kasutamine (nutiseadmed ja turvalisus), 20 tundi, 1.11.–15.11. T, K kella 16–19.

Tabelarvutus edasijõudnutele (büroo- ja kaubandustöötajad), 20 tundi, 22.11.–6.12. T, K kella 16–19.15.

Maalrikoolitus – hoone ja rajatiste sise- ja välispindade värvimine, lakkimine ja õlitamine, 40 tundi, 27.09.–25.10. T, N kella 16–20.

Plaati ja täienduskoolitus (tase 4), 40 tundi, 27.09.–25.10. T, N kella 16–20.

Koka ettevalmistus kutseeksami (tase 4), 80 tundi, 26.09.–9.11. E, K kella 16–20.

Toitlustusteenindaja täienduskoolitus, 60 tundi, 4.10.–3.11. T, N kella 16–20.45.

Nüüdisaegne puhastusteenindus, 40 tundi, 10.10.–2.11. E, K kella 16–20.

Tulemuslik suhtlemine, 24 tundi, 4.10.–18.10. T, R kella 9–16.

Suhtlemine keerulistes olukordades, 24 tundi, 4.11.–18.11. R kella 9–16.

Tehniline joonestamine metalli- ja puiduettevõtjatele, 40 tundi, 19.09.–12.10. E, K kella 16–20.

Puitrajatiste ja -pindade viimistlemine ja hooldamine, 24 tundi, 11.–25.10. T kella 10–17.

Ökoturismi toodete ja teenuste arendamine ning turundus, 40 tundi, 27.09.–15.11.

NB! Koolituste ajad võivad muutuda.

Eelistatud sihtgrupp: erihariduseta täiskasvanud, keskhariduseta täiskasvanud, tööealised inimesed vanuses 50+.

Täpsem info ja koolitusele registreerumine: Võrumaa Kutsehariduskeskuse täiskasvanute koolituses kuni koolituskohade täitumiseni või www.vkhk.ee – täiskasvanute koolituskalendri kaudu või tel 785 0818; 785 0817 või e-posti aadressil: merle.wilson@vkhk.ee, terje.kruusalu@vkhk.ee.

KÜTTEPERIOODI ALGUS

Kaugküte tagab aastaringse toasooja

Sügis koputab vargsi uksele. Piisab ainult pilgust välja, et näha tume- daid pilvi ja kuulda vihmabinat aknakarniisil. Salamisi hiilib tuppa niiskus ja iga ihuliikmega on tunda temperatuuri langust.

Tänapäeval ei eksisteeri enam sellist mõistet nagu „kollektiivne ülelinnaline kütteperioodi algus”. Kütteperiood on endiselt olemas, kuid iga maja otsustab ise, kas avab oma küttekraanid esimese palve peale või lülitab kütte sisse alles siis, kui rahulolematu majas ületab taluvuse piirid. Pole mõtet oodata ära seda hetke, kui isegi villased sokid ja kampsun ei suuda enam sooja anda.

Millal on õige aeg küte sisse lülitada?

Üldiselt peetakse rusikareegliks, et renoveerimata majades tuleks kaugküte sisse lülitada siis, kui ööpäevane keskmine välistemperatuur langeb alla 10 °C. Uute majade korral tuleks lähtuda temperatuurist alla 8 °C. Ka see, kui temperatuur ei tõuse paaril järjestikusel ööl üle 5 °C, on kindel märk, et aeg on soojus tuppa lasta. Kui sellele lisanduvad veel pidevad vihmajärgid, siis on viimane hetk tegutseda.

Ühistu esimees või majavanem, kes on välja teeninud elanike usalduse, saab ja võiks kütte sisselülitamise otsuse tegemisel lähendada ilmastikuoludest. Tema peaks hoolitsemata nii elanike sooja toa tagamise kui ka kinnisvara korrashoiu eest ning tema poole soovitage pöörduda ka neil majaelanikel, kes tunnevad, et toas ei ole piisavalt soe.

Harvad on need septembrikuud, mida saame nimetada vananaistesuueks. Pigem olene harjunud heitliku sügisega, kus üksikutele päiksepaistelistele hetkedele

Täisvõimsusel töötav Võrusoo katlamaja.

järgnevad päevad täis vihma ja tuuleile. Soe tuba võib olla sellisel juhul ainus pääsetee, mis aitab taastada turva- ja heaolutunde.

Kütte sisselülitamisega ei tohiks kaua oodata

Liigne viivitamine küttekraanide avamisel ei too rikkust majja, vastupidi, lisaks elanike ebamugavus-

tunde mõjutab see otseselt maja „tervist”. Seintesse kogunev niiskus tuleb igal juhul välja aurutada ja selleks kulub loomulikult energiat, mis tuleb elanikel kinni maksta. Peale selle mõjub aastast aastasse korduv käitumismuster tahes-tahtmata halvasti maja konstruktsioonile. Hallitus toanurgas on sellisel juhul kiire tekkima. See aga seab ohtu inimeste tervise.

Danpower Eesti AS on kütteperioodiks alati valmis, olenemata aastaajast. Teeme kõik selleks, et toad oleksid soojad ja turvatunne tagatud. Ettevalmistustööd talve tulekuks on kulgenud plaanipäraselt. Lisaks katelde ülevaatamisele on jõutud suvel parandada mitu avariihohtlikku torustikulõiku, muu hulgas Vabaduse ja Jüri tn rist, Vilja tn 16 ja 18 vaheline lõik ning Kreutzwaldi tn 55.

Tulevikuplaanid

Danpower Eesti AS on arenev ettevõtte. Kolme tegutsemisaasta jooksul on tehtud mitu suurt investeringut katlamajadesse. Kindlasti võib lähiaastatel näha siin ja seal üleskaevatud tänavaid, sest raskusest kaldub nüüd torustike renoveerimise suunas.

Uute klientide otsingud

Esialgu ei näe me põhjust kütte hinda tõsta. Peame aga arvestama, et majade renoveerimisest tingituna küttemahud vähenevad. Kindlasti ei pea me õigeks, et tekkinud vahe maksavad kinni olemasolevad tarbijad, mistõttu püüame leida uusi kliente, kellele vabanenud soojus suunata. Kuna kortermajade ehitus ja uusarendused on Võru linnas üsna harv nähtus, oleme suunanud pilgu leida uusi kliente juba olemasolevatele majadele ja ettevõtetele. Uue kaugküttetorustiku ehitus on olnud suuresti liitumissoovijate arvust ja trassi pikkusest. Oleme esialgu vaadanud peamiselt Koreli, Karja ja Roosi tänava elanike poole ja püüdnud välja selgitada soovijad. Kindlasti jätkame sel teemal lähitulevikus, et leida üles need inimesed, kes esialgu on veel kahtleval seisukohal. Alles siis saame öelda, kas uue torustiku ehitus saab te-

gelikkuseks ja millise olemasoleva lõiguga see ühendatakse.

Võru linna puhul on tegu hajasustusega, mis takistab tihtilugu soodsate kaugküttelahenduste leidmist. Olemasoleva kaugküttetorustiku lähedus on liitumissoovijale kahtlemata üheks pidepunktiks, mis paljude soovijate olemasolu korral annaks nendes piirkondades, mis esialgu ei ole veel meie kaugküttetvõrguga kaetud, klienti rahuldava tulemuse. Loomulikult ei sünni miski üleöö ja igasuguste ettepanekute ja soovidega tasub julgesti pöörduda meie firma poole. Parimad lahendused saame leida ainult koostöös.

Kaugküte eelised

Kaugküte on end pikkade aastate vältel tõestanud ja teeb seda kindlasti ka edaspidi. Tegu on töökindla, keskkonnahoidliku ja mugava kütteviisiga, mille hind on stabiilne ja kasutusaeg pikk. Enamiku energiast, 98%, toodame taastuvatest kütustest.

Loomulikult saab küttekuludes kokku hoida, kui valida odavam lahendus, näiteks ahiküte. Teisest küljest tuleb sellisel juhul arvestada oma füüsilise töö ja ajakuluga. Teinekord on täitsa mõnus puid ahju loopida, kuid küllaltki aeganõudev on seda teha päevast päeva. Kaugküte annab vabaduse ja võimaluse oma vaba ajaga midagi muud korda saata. See on valikute küsimus.

Danpower Eesti AS tagab aasta ringi toasooja oma praegusele 136 kliendile. See number võiks kasvada. Meil on selleks valmisolek olemas.

Maire Udras,
Danpower Eesti AS müügi- ja kliendisuhete juht

ETTEVÕTLUS

Tasuta nõu ettevõtjatele ja vabaihendustele

Paljudele võrokestele tuleb üllatusena, et Katarina kiriku vastas roosas maavalitsuse majas tegutseb üheksa Võrumaa seotud organisatsioon. Kõik toimetavad omal moel ja oma valdkondades, aga suures plaanis ikka selleks, et Võrumaa inimestele toeks ja abiks olla. Sihtasutus Võrumaa Arenguagentuur on üks neist ja sinna võivad nõu saamiseks pöörduda ettevõtjad ja ettevõtjaks pürgijad, ettevõtlikud noored ja vabaihendustes tegutsevad aktiivsed kodanikud.

„Kui kuklas hakkab tiksuma mõte või unistus, millest ehk tulevikus võib sündida töökoht endale või teistele või hoopis tulu sinu kogukonnale, siis aitate valida, kas minna edasi ettevõtluse või kodanikuühiskonna rada pidi. Kui vaja, aitame ettevõtte või MTÜ ka ära registreerida, nõustame äriplaani ja põhikirja koostamisel ning aitame läbi mõelda organisatsiooni juhtimise ja inimeste kaasamise teemad,” julgustab juhataja Taivo Tali Võrumaa Arenguagentuuri poole pöörduma, kui endal pole selgust, kas ja kuidas oma ideega edasi minna.

Kaasamõtlemist ja nõu saavad ka juba tegutsevad ettevõtjad: kuidas koostada finants- ja turundusplaani, kuidas analüüsida ettevõtte juhtimist ja taotleda toetusi. Ettevõtlikkuse väljundiks ei pea alati olema ettevõtte loomine. Palju saab ära teha vabaihendusena ning ka selles suunas tegutsedes on võimalik töökoht luua ja sellele edasine karjäär rajada.

Arenguagentuuri saab infot kodanikuühiskonna võimaluste kohta. Vabaihenduste eestvedajatele pakutakse tuge eri teemadel, näiteks kuidas oma MTÜ paremini tööle panna, kust tegutsemiseks raha leida, kuidas raha õigest kohast kätte saada ehk kuidas head projekti kirjutada jne.

„Nõustamisteenused on meil rätsep töö ja selle puhul süveneme iga konkreetse kliendi ideedesse ja soovidesse. Personaalsete nõustamiste kõrval aga on meil hulk laiemale hulgale suunatud tegevusi. Näiteks igal aastal oktoobris korraldame Võrumaa ettevõtlusnädalat ja novembris kodanikuühiskonna teemadele pühendatud ühisenädalat. Sellised üritused on mõeldud kõigile huvilistele,” lausub Taivo Tali ja soovitas täpsema info saamiseks külastada arenguagentuuri kodulehte www.vaa.ee ning otsida üles nende Facebooki lehekülgi. Lisaks eeltoodule korraldab arenguagentuur nii ettevõtluse kui kodanikuühiskonna teemadel mitmesuguseid infopäevi, koolitusi, seminare ja õppereise.

Võrumaa ettevõtluse ja kodanikuühiskonna edendamise kõrval on arenguagentuur Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja maakondlike arenduskeskuste võrgustiku kaudu koostööpartneriks ka ministeeriumidele mitmel kitsamal teemal. Agentuuri toimekasse meeskonda kuuluvad veel Setomaa ettevõtluskonsultant, sotsiaalvaldkonna

projektijuht ja Võrumaa turismikoordinaator. Ka Võrumaa Turismiinfokeskus on üks arenguagentuuri osa. Seega, kui näed linna vahel kõndimas eksinud pilguga kodanikku, siis juhata ta julgelt maavalitsuse maja küljeuksest sisse.

Unista julgelt ja kohtumiseni Võrumaa Arenguagentuuris!

**VÕRUMAA
ARENGUAGENTUUR**

Palume nõustamiseks aja enne kokku leppida järgmiste kontaktide kaudu:

Arendustegevuse üldinfo
Juhataja Taivo Tali, 786 8374,
5855 0202, taivo@vaa.ee

Ettevõtlus
Ettevõtluskonsultant Ivi Martens,
786 8367, 5349 7303, ivi@vaa.ee
Ettevõtluskonsultant Terje Moisto,
786 8313, 5309 1180, terje@vaa.ee
Setomaa ettevõtluskonsultant
Aarne Leima, 5322 6961,
aarne.leima@setomaa.ee

Vabaihendused
Kodanikuühenduste konsultant Evelyn
Tõniste, 525 1750, evelyn@vaa.ee

Turism
Võrumaa turismikoordinaator
Kadri Moppel, 5331 1919,
kadri.moppel@vaa.ee
Turismiinfokeskus, 782 1881,
voru.visitestonia.com

Võrumaa Ettevõtlusnädal 2016

MÕTLE SUURELT!

Neljapäev, 29.09.2016

9.00–16.00 Võrumaa noorte ettevõtluspäev

Noorte ettevõtluspäeval tutvuvad Võrumaa koolide õpilased lähemalt õpilasfirmade programmiga ning kohtuvad edukate õpilasfirmade eestvõtjatega. Noortega tulevad kohtuma Ajujahi, Garage48 ja Prototroni korraldajad ning räägivad, kuidas nende konkursside kaudu oma ideid realiseerida või neile toetust saada. Päeva teine pool on avatud kõigile huvilistele. Osalejad saavad leida ja testida äriideid ning teha hea äriidee veel paremaks. Koolitust juhib kompetentsikeskuse Tsender juht Kalev Kaarna. Toimumiskoht: Võrumaa Kutsehariduskeskuse tehnomaja, Pärna tee 22, Väimela, Võru vald

Korraldajad: Võru Maavalitsus, Võru Gümnaasium, puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus Tsender
Info: Andri Tallo, andri.tallo@voru.edu.ee, tel 5898 5104
Registreerimine: <http://www.vorumaanoor.ee/vnep/>. Üritus on tasuta.

Esmaspäev, 3.10.2016

10.00–11.00 Infotund töötukassas

Infotunnis tutvustatakse Eesti Töötukassa võimalusi töandjaid toetada. Teemadena käsitletakse palgatoetusega töötamist eri sihtgruppide loikes, toetust vähenenud töövoimega isikute tööle rakendamisel või töötamisel ning töökohapõhise väljaõppe ja koolitusega seonduvaid teemasid.
Toimumiskoht: Eesti Töötukassa Võrumaa osakond, Jüri 19a, Võru
Korraldaja: Eesti Töötukassa
Info: Anne Hiielo, anne.hiielo@tootukassa.ee, tel 5919 8014
Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.
Registreerimine kuni 28.09.2016.

11.00–13.00 Maksumaksja infotunnid

Infotunni läviv teema on „Mida teha, et maksuasjad oleksid korras”. Tutvustatakse Maksu- ja Tolliameti uut strateegiat, kodulehte, e-maksuameti uusi arendusi, käibemaksukohustuslaste registreerimise uut protsessi. Esinevad Maksu- ja Tolliameti töötajad.

Toimumiskoht: Eesti Töötukassa Võrumaa osakond, Jüri 19a, Võru
Korraldaja: Maksu- ja Tolliamet

SOTSIAALHOOLEKANNE

Tugiteenuste arendamine Järve koolis lapse vajadustest lähtuvalt

Raske ja sügava puudega lapsed vajavad teenuseid, mida pakkudes arvestatakse nende individuaalsust ja kaasuvaid puudeid. Eesmärk on korraldada tugiteenuste kättesaadavus. Et raske või sügava puudega laste vanematel oleks võimalik kasutada tugiisiku- või lapsehoiuteenust on vajalik transport.

Tihti asub teenusepakkuja kaugel ja puudub sõiduvahend või võimalus transpordi eest tasuda. Probleemi lahendamiseks on kuulutatud välja hange, mis on seotud Euroopa Sotsiaalfondi summadest finantseeritava riikliku programmiga. Prioriteetsed suunad on „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine” ja „Puudega laste tugiteenuste arendamine ja pakkumine ning töö ja pereelu ühildamise soodustamine”.

Järve koolis on arendatud tugiteenuseid kooli loomisest saadik koostöös kohalike omavalitsustega. Rahalisi toetusi on otsitud lisaks eelarvele erinevate projektide ja fondide kaudu.

Kevadel osales Järve kool riigihankes allhankijana, et pakkuda raske ja sügava puudega laste vanematele lapsehoiuteenust. Teenuse pakkumist alustati augustis 2016. Järve kooli õpilastel oli võimalus osaleda loovuslaagris, mida toetati rehabilitatsiooniteenustega koostöös MTÜga Toetuskeskus Meila ning lapsehoiuteenu-

Loovuslaagris meisterdati ja veedeti sõpradega rõõmsalt aega.

sega Euroopa Sotsiaalfondi summadest.

Algaval õppeaastal ongi Järve kooli üks põhieesmärke õpilaste vanemate hoolduskoormust vähendada, korraldades asutuses hoiuteenuse raames õppekava toetavaid õppekavaväliseid tegevusi. Oluline on integreerida toetavad teenused õppeprotsessiga. Tugiisikuteenust korraldab Järve kool koostöös Nõõrimaa Tugikeskusega, et õpilased saaksid osaleda üldhariduse omandamisel toimetulekuvõi hooldusõppes.

Lapsehoiuteenuse korraldamisel lähtutakse pere vajadustest, mahtusid on võimalik paindlikult suu-

rendada. Teenust saab osutada õppetöövälisel ajal enne ja pärast tunde, koolivaheaegadel ja nädalavahe- tustel. Vajaduse korral pakutakse teenust lapse kodus Võru linna piirides. Lapsehoiuteenust osutavad vastava väljaõppe saanud Järve kooli töötajad.

Reet Kangro,
Võru Järve Kooli direktor

Võru Järve Koolis koostöös kohalike omavalitsustega arendatud toetavad teenused

- Pikapäevarühm õppetöövälisel ajal: vanemate töölkäimise soodustamiseks – alates kooli asutamisest 1996. aastal.
- Ööpäevaringne järelevalve vastavalt vajadusele – alates 2003. aastast.
- Sügava puudega erihooldust vajava õpilase ööpäevaringne hooldamine esmaspäevast reedeni asutuses, vajaduse korral kodus, haiglas – alates 2013. aastast.
- Õpilaste järelevalve koolivaheaegadel.
- Lapsehoiuteenus ja hoiukoduteenus – alates 2014. aastast.

VÕRUMAA INTELLEKTIPUUDEGA NOORED OOTAVAD TAAS SINU ABIKÄSI talgupäeval Lasva vallas Nõnoval 8. oktoobril 2016 algusega kell 10.

Talgutööks on Meila kodu territooriumi prahist riisumine, võsa lõikamine ja kokkukogumine ning välikäimla kokkupanek. Oodatud on neli-viis nutikat tugevat meest, mõni töömees trimmeri/võsalõikuriga (pole paha kaasa haarata ka saag, kirves, heinareha ja töökindad). Koguneme Nõnoval kell 10. Traditsiooniliselt lõpetab päeva ühine talgusupi söömine kell 14. Oma osalemisest anna kindlasti teada hiljemalt 1. oktoobriks Silja telefonil 528 9100, e-posti aadressil silja@siljasport.ee või Helini telefonil 515 4498, e-posti aadressil helinroots@gmail.com. Tänutundega MTÜ Toetuskeskus Meila juhatus

HEATEGEVUS

Üks paljudest pannkoogipäeva vaatamisväärsustest teraapiakoer Jeta oma juhendaja Kristi ja laste seltsis.

Traditsiooniline pannkoogipidu kesklinnas

Võru Naisteklubi korraldas 1. septembril Võru Kesklinna pargis traditsioonilise pannkoogipeo, kus MTÜd ja klubid, nende seas mõned linnavalitsuse ja -volikogu esindajad valmistasid lastele tasuta pannkooke. Maiustamise kõrvalt sai uudistada Päästeameti autot, toimetada Maanteeameti telgis, vaadata põnevad ja õpetlikku pidurdusraja esitlust, meisterdada koos Aila Näpustuudioga, õppida Eesti Punase Risti Võrumaa seltsi juhendusel esmaabi andmist ning lasta endale teha tore näomaaling või punupats. Oma tegevusi tutvustasid teraapiakoer Jeta ja tema juhendaja Kristi.

Info: Katrin Truup, katrin.truup@emta.ee, tel 676 4650
Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.
Registreerimine kuni 28.09.2016.

12.00–15.00 Turismipäev

Turismipäeva fookuses on Võrumaa toit ja koostöö. Mis on Võrumaa toit ja kuidas see enda kasuks tööle panna? Koostöökogemusi kaugemalt jagavad Sibulatee ja Ida-Virumaa turismiklaster.

Toimumiskoht: kohvik-restoran Suur Muna, Haanja

Korraldaja: SA Võrumaa Arenguagentuur

Info: Kadri Moppel, kadri.moppel@vaa.ee, tel 5331 1919

Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.

Registreerimine kuni 28.09.2016.

Teisipäev, 4.10.2016

9.30–16.05 Ettevõtluspäev Võrumaal „Pealehakkamise pool võitu”

Võrumaa ettevõtluspäevale on oodatud kõik, keda huvitab ettevõtlus ja ettevõtjaks hakkamine, aga ka need, kes otsivad inspiratsiooni, häid nõuandeid ja uusi põnevaid kontakte. Päeva jooksul räägitakse sellest, mida tähendab praeguses muutuv maailmas ettevõtja olla, ettevõtjaks olemise võimalustest ja ka valudest, kontaktvõrgustiku kasvatamisest ning oma ideede arendamisest ahvatlevateks äriideedeks.

Praegused edukad Võrumaa ettevõtjad jagavad oma kogemusi ja inspireerivad näpunäiteid. Praktikalistes töötubades jagatakse kasulikke tööriistu oma idee arendamiseks.

Toimumiskoht: Võru kultuurimaja Kannel, Liiva 13, Võru

Korraldaja: OÜ BDA Consulting, SA Võrumaa Arenguagentuur

Info: Ivi Martens, ivi@vaa.ee, tel 5349 7303

Seminar on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.

Registreerimine kuni 1.10.2016.

19.00–21.00 Euroopa filmikohvik esitleb „Sils Maria pilved” (Olivier Assayas, Prantsusmaa, Šveits, Saksamaa 2014).

Pärast filmi toimub vestlusõhtu Kandle kohvikus.

Filmikohvikute sarja toetavad Euroopa Liit, Riigikantselei, Võru Maavalitsus ja Kultuurkapitali Võrumaa ekspertgrupp.

Toimumiskoht: kino Kannel, Liiva 13, Võru

Korraldaja: Europe Directi teabekeskus – Võru

Info: Maris Habe, maris.habe@voru.maavalitsus.ee, tel 5302 0327

Jälgi üritust ka Facebookis: <https://www.facebook.com/EuropeDirectVoru>

Üritus on tasuta.

Kolmapäev, 5.10.2016

9.00–13.00 Tsentri teemahommik „Viljalõikus tootmisettevõttes. Posi-

tiivsed võimalused firma üleandmiseks või ärist väljumiseks”

Vaadates praegust majanduskeskkonda, siis on näha, et põlvkondade vahetus ettevõtluses on kätte jõudnud. Tahame tulla ettevõtjatele appi ja näidata, et „jalad ees ettevõttest väljumine” pole ainus variant. Sihtgrupina näeme ettevõtete omanikke, pereliikmeid, sugulasi ja teisi huvilisi, keda see teema võiks kõnetada. Oma praktilisi kogemusi jagavad ettevõtjad teemadel: müük Eesti või välismaisele ettevõttele; tegevjuhi palkamine; osaluse müümine; juhtimise üleandmine järgmisele põlvkonnale.

Toimumiskoht: puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus, Pärna tee 1, Väimela, Võru vald

Korraldaja: puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus Tsen-

ter

Info: Kaido Mäesalu, kaido@tsenter.ee, tel 511 2021

Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.

Registreerimine kuni 3.10.2016.

13.00–18.00 Võru linna, Võru valla ja Sõmerpalu valla ettevõtete külastus

Külastatakse nelja ettevõtet: Võru linnas Asi Wermo ja OÜd Nauta MV, Võru vallas Parksepa OÜd Estelaxe ja Sõmerpalu vallas OÜd Forestplanter.

Toimumiskoht: kogunemine kell 13 Jüri 12, Võru (kirikuplatsi parkla)

Korraldaja: Võru Linnavalitsus, Võru Vallavalitsus, Sõmerpalu Vallavalitsus

Info: Kertu Künnapuu, kertu.kynnapuu@voruvald.ee, tel 524 5631

Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine. Osalejate arv on piiratud (20 osalejat).

Registreerimine kuni 3.10.2016.

Neljapäev, 6.10.2016

9.00–16.00 Ettevõtluskonverents „Tii ummamuudu!”

Fookuses on teistmoodi lähenemine ehk: tee omamoodi, siis tuled kasudega välja! Olles kaugel turgudest, on see kindlasti üks ellujäämisviise. Päeva esimeses pooles tutvustatakse ettevõtjatele, mis Eesti (sh Võrumaa) majandust kõige rohkem mõjutab ja mis muutub maailma majanduses lähiaastatel. Päeva teises pooles on eesmärk panna kuulajad mõtlema, kuidas teha omamoodi, lähtudes piirkonna võimalikust arengust. Samuti räägivad päeva teises pooles omamoodi tegemistega välja paistvad või edu saavutanud ettevõtjad.

Toimumiskoht: Võru kultuurimaja Kannel, Liiva 13, Võru

Korraldaja: SA Võrumaa Arenguagentuur

Info: Ivi Martens, ivi@vaa.ee, tel 5349 7303

Konverents on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.

Registreerimine kuni 3.10.2016.

Reede, 7.10.2016

12.00–15.00 Seminar „Industry 4.0 – teoorias ja praktikas”

Kuidas mõjutab neljas tööstusrevolutsioon Eesti majandust ja tööstusi, kuidas saaksime olla osa sellest ning mis on tööstusliku konkurentsivõime eelisteks? IT-lahenduste jõulisem integreerimine tööstussektoris loob uusi võimalusi nii tootearenduse, logistikalahenduste kui ka tootlikkuse ja efektiivsuse parandamiseks.

Toimumiskoht: puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus Tsen-

ter, Pärna tee 1, Väimela, Võru vald

Korraldaja: Tartu Ärinõuandla, SA Võrumaa Arenguagentuur, Ettevõtluse

Arendamise Sihtasutus

Info: Ivi Martens, ivi@vaa.ee, tel 5349 7303

Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine.

Registreerimine kuni 4.10.2016.

13.00–17.00 Antsla piirkonna ettevõtjate külastus

Külastatakse nelja ettevõtet: AS Linda Nektar, OÜ Werrowool, OÜ Baltic Steelarc ja MTÜ Maavillane.

Toimumiskoht: külastus saab alguse Antsla vallamaja tagusest parklast kell 13.

Korraldaja: Antsla Vallavalitsus

Info ja registreerimine: Kalev Joab, tel 504 0701, kalev@antsla.ee

NB! Üritus on tasuta, kuid vajalik on eelnev registreerimine. Osalejate arv on piiratud (20 osalejat).

Registreerimine kuni 4.10.2016 või kuni kohti jätkub.

17.30–22.00 Ettevõtjate tunnustusüritus

Ettevõtlusnädala lõpetab ettevõtjate pidulik tunnustusüritus „Aasta ettevõtjad 2016”. Parimaid Võrumaa ettevõtjaid tunnustatakse viies kategoorias: Võrumaa parim suurettevõtte 2016, Võrumaa parim väikeettevõtte 2016, Võrumaa parim mikroettevõtte 2016, Võrumaa edukas startija 2016 ja Võrumaa parim tööandja 2016.

Toimumiskoht: Vastseliina piiskopilinnus, Vana-Vastseliina, Vastseliina vald

Korraldaja: SA Võrumaa Arenguagentuur

Info: Ivi Martens, ivi@vaa.ee, tel 5349 7303

Üritus on tasuta. Üritus on kutsetega.

Kõik üritused on tasuta ja toimuvad eelregistreerimisega. Lisainfo ja registreerimine <http://www.eas.ee/ettevotlusnadal/> või www.vaa.ee

Korraldajad: VKHK, puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus Tsen-

VÕRU LINNA SÜNNIPÄEV

Võru linn sai 232aastaseks

Võru linna sünnipäeva puhul 19.–21. augustini toimunud linnapäevad pakkusid traditsiooniliselt midagi sobilikku igaühe jaoks, oli selleks siis muusika, käsitöö, sport, tants või kunst.

Kireva sündmusteahela käivitaja oli 19. augustil Kreutzwaldi pargist alanud, mööda Katariina alleed ja Jüri tänavat Kesklinna parki kulgenud linlaste ja külaliste ühine rongkäik papa Kreutzwaldi ainetel, mille juhatasid sisse Võru linnavolikogu esimehe ja linnapea tervitus ning 90 küünla süütamine Kreutzwaldi aua-samba juures.

Eelmäng lastefestivalile

Linnapäevade muinasjututeemalisele rongkäigule järgnenud sündmused olid eelmänguks järgmisel suvel 28.–30. juulini toimuvale, kolm päeva kestvale lastefestivalile „Rõkkab rõõmust maakera”. Sel puhul tervitasid keskkonnas rahvast Kalevipojaks kehastunud linnapea Anti Allas ja Pipi (lastefestivali projektijuht Kristi Vals), kes rääkisid täpsemalt, mis tuleval aastal juhtuma hakkab.

Juba järgmisel päeval said igas vanuses lapsed võimaluse end proovile panna ning kaubelda Kesklinna pargis laadal omatehtud käsitöö, maiustuste-jookide ja kõige muuga, mida fantaasia lubas. Ühtlasi korraldati laadal heategevuslik õnneloos, millega koguti raha lastefestivali korraldusfondi.

Linnapäevade avapäevast väärivad eraldi mainimist veel vanatehnikanäitus, sünnipäevatordi söömine

1784 m linnaajooksust keskkonnas võttis tänavu osa rekordarv – 39 teatevõistkonda.

Vabaduse väljakul köitis pilku võistlus tiitlile „Eestimaa rammumees / Võru linna vägilane 2016”...

... ja samal ajal toimunud rahvavõistlus Valio eriauhinnale. Pildil tõstab juustukangi võistluse noorim osavõtja.

Lastelaadast ja lastefestivali heategevuslikust õnneloosist

20. augustil Võru linna sünnipäevapidustuste raames toimunud, lastele mõeldud laadal said lapsed müüa omameisterdatud käsitööd, küpsetisi, mänguasju jne. Laad oli menukas – osalema oli tulnud 22 last – ning ühtlasi väike sissejuhatus järgmisel suvel 28.–30. juulini toimuvale Võru lastefestivalile „Rõkkab rõõmust maakera”. Siis ootame laadale juba mitu korda rohkem lapsi, samuti lasteaedu, koole, ettevõtteid. Suur tänu kõikidele pisikestele osalejatele ja vanematele, kes lapsi nende ettevõtmises toetasid!

Tänavusel laadal toimus ka heategevuslik õnneloos, mille tulu läheb lastefestivali korraldusfondi. Festivali kandev idee on rõõm koostegutsemisest ja

Kalevipojaks kehastunud linnapea Anti Allas ja Pipi (lastefestivali projektijuht Kristi Vals) lapsi tervitamas.

koosolemisest ning et Võrust võiks saada lastepealinn.

Täname toetajaid ja sõpru, kes aitasid kaasa õnneloosi

korraldamisel. Õnneloosiga kogusime 1050 eurot. Selle summa eest saame festivali ajaks tuua linna minilooma-

aia. Järgmine heategevuslik õnneloos toimub Võru linna jõululaadal.

Kingi lapsele natuke armastust ja sa saad selle kuhjaga tagasi! Kui meie laste sil-

mad säravad, oleme ka meie lastevanemadena õnnelikud. Täidame koos oma laste unistusi. Kutsume kõiki soovijaid, ettevõtteid, organisatsioone, vabatahtlikke festivali toetama

ja festivali korraldamises kaasa lööma.

Meile võib kirjutada: voru-lastefestival@gmail.com.

Lastefestivali meeskond
Projektijuht Kristi Vals

Siiras tänu:

Tallink
Flamelle
AS Salvast
Emmaroos
OÜ Charlott
Kratikeskus
SA Võru Kannel
Väimela tervisekeskus
KPG Kaubanduse OÜ
Taso Vahl
Jane Hääl
Võru Tarbijate Ühistu
Ritico OÜ
Võrumaa Keskraamatukogu
Andermi OÜ

OÜ Silja Sport
Võru Instituut
Taarapõllu talu
Pommionu
Timo Keraamika
AS Eesti Pagar
Valio Eesti AS
K-rauta
OÜ Võru Seeder
Emeri Kaubanduse OÜ
Punane Rist
Ridali Lennuklubi
Euronics
Elerin Värton perega
Lastekas
OÜ Maratonsport

Illikuku lastepood
Ideaalkosmeetika
OÜ Metsakohvik
Võru Linnavalitsus

Hoidistega toetasid
Võru Pensionäride
Päevakeskuse liikmed
ja sõbrad:
Maiga Leetjõe, Õie
Rand, Helgi Rimm,
Aime Vasjukova, Grete
Saarniit, Külli Saarniit,
Astrid Hurt, Helve
Juppets, Tiina Raim,
Helgi Johanson, Linda
Troska, Perekond

Laiv, Silvi Raudik, Helvi
Lennuk, Aino Antsov,
Leila Meesaak, Ellen
Armolik, Olga Niine,
Maie Joakit, Ruti Loid,
Tamara Laht, Viive Harak,
Aivi Vähi, Jelena Nurk,
Tiina Jõgi, Silvia Segasaar,
Silvia Rohtla, Vaimara
Pajupuu, Helve Kimask,
Lehte Kurvits, Pauline
Rammul, Heli Kirsak-
Marjak, Ellen Vellak,
Miina Nool, Kaja Guk,
Heili Soome, Ilmi Mürk,
Heli Pilt

Võru sünnipäevapidustustele pani vägeva punkti 21. augustil toimunud järvekontsert ... Foto: Andrei Javnašan

ning XIII 1784 m jooks kesklinnas. Öhtu lõpetas rahvapidu tantsuga Kukerpillide saatel.

Palju muusikat ja juustukangi tõstmine

Pidustuste teise päeva 20. augustil juhatas sisse juba eespool nimetatud linnapäevade laad ning lõpetas öhtune kontserdiprogramm: Eesti taasiseseisvuspäevale pühendatud brassansambli kontsert Kesklinna pargis, Bangalo Beach Party Tamula rannas Teele Viira feat. Otto-Karl Vendi eestvedamisel ning kontsert Stedingu maja hoovis, kus esinesid Marten Kuningas, Raul Ojamaa ja Mick Pedaja. Päevase programmi naelaks oli Vabaduse väljakul võistluse „Eestimaa rammumees / Võru linna vägilane 2016” ajal toimunud rahvavõistlus Valio eriauhinnale.

Lõppakordiks järvekontsert

Linnapäevade viimane päev 21. augustil algas perepiknikuga Kreutzwaldi pargis ning tipnes Elina Borni bändi ja ansambli Traffic järvekontserdiga Tamula rannapromenaadil. Kontserdi juhatas sisse Võru linna teenetemärgi üleandmine, konkursside „Kaunid kodud 2016” ja „Lilleline Võru” paremate tunnustamine ning lõpetas ilutulestik.

Pühapäevase spordiprogrammi peasündmuseks kujunes Võru spordikeskuse juurest alanud, mööda Võrumaa teid kulgev Võru XI rattaralli. Pidustuste ühendavaks teljeks oli kaks päeva kestnud perefestival Kesklinna pargis.

Käikides linnapäevadega toimus Eduard Tamme nimeline Võru puhkpillifestival, mis tipnes orkestrikooli galakontserdiga Kandles.

Ulis Guth

Võru linna teenetemärgi saanud Mati Ojandu (paremal), linnapea vapimärgi kavalerid Raiko Palm ja Olavi Ruitlane ning konkursside „Kaunid kodud 2016” (Oksa 7, 7a ja korteriühistu Kreutzwaldi 22) ja „Lilleline Võru” (Olevi 16, Katariina 6b ja Paju 5) parimate esindajad neid tunnustanud linna juhtide seltsis. Foto: Andrei Javnašan

... kus astusid üles Elina Borni bänd ... Foto: Andrei Javnašan

... ja ansambel Traffic. Foto: Andrei Javnašan

Oh, kaunis hetk, sa viibi veel! Hetk linnapäevade ilutulestikust. Foto: Andrei Javnašan

SUURED SUVELÕPU SPORDIELAMUSED!

Spordisuvi Võrus ja Võrumaal on olnud tavapäraselt tegus ja elamusrohke. Hoolimata ilmast, mis ei olnud väga sovine, ei jäänud ükski planeeritud sportlik ettevõtmine ära ning nii mõnigi neist jääb tänu ekstreemsetele oludele paremini meelde, seda nii osalejatele kui ka korraldajatele. Ere näide sellest on 7. augustil toimunud Georg Otsa mälestusvõistlus avaveejumises, mis toimus tihedas vihmajas. 27. augustil oli ilmataat juba spordi poolt ning 15. Võru Roller toimus pisut tuulistes, kuid siiski rullsuusatamiseks ideaalsetes ilmaoludes.

VÕRUMAA SPORDILIIT
WWW.VORUMAASPORTDILIIT.EE
www.facebook.com/vorumaasportdiliit

G. OTSA MÄLESTUSVÕISTLUS TAMULA JÄRVEL

Kaasaelajad tervitasid järveringilt naasvaid ujujaid vihmavarju alt, vihmasadu oli lakkamatu kaaslane. Parempoolsel pildil kiireim Võru mees Tõnu Hendrikson ja kiireim Võru naine Maiki Maalberg, kes said preemiaks Võrumaa Teataja tellimuse. Uuri lisa: www.vorumaasportdiliit.ee.

Koledamat rannailma kui 7. augustil avaveejumise võistluspäevaks poleks saanud ilmataat sel suvel pakkuda. Õnneks on ujumine vesine ala ja kui juba vees olla, siis pole ilm enam nii oluline. Sadakond ujumissõpra üle Eesti tegid rõõmu, aga et sellise ilmaga suundus randa ka võrukaid, tegi jahedas ilmas südame eriti soojaks. Üle järve ujumise traditsioon on nii pikk, et keegi ei tea täpselt, mitu korda see toimunud on. Arvestades aga, et esimene kord oli 1938. aastal ja pikaajase eestvõtja sõnul on mõned korrad vahele jäänud, siis neid kordi ikka on. Kuna üle järve ujumist ei saa ette võtta siis, kui ei ole kindlustunnet, oleme viimastel aastatel lisanud lühemaid distantse: mudilastele 30 m, lastele 300 m ja harrastajatele 600 m või 1 km poole järve peale ja tagasi. Need distantid võiks meelitada võrukaid rohkem osalema ja ujumist kui eluks vajalikku oskust harrastama.

Tänu Võrumaa Teatajale, et igal aastal on ka lehetellimused võrukaid motiveerinud! Parimad toetajad turvalisuse loomisel on ikka G4S ja Rannabangalo. Ujumisoskust on alati kõrgelt hinnanud Võru linn ja omajagu ka Eesti Kultuurkapital.

15. VÕRU ROLLER

Tulemused, pildid, järelvaadatav ülekanne: www.vorumaasportdiliit.ee

Kui Võru Roller 2000. aastal esimest korda Võru kesklinnas toimus, olid keskmes tippsuusatajatest mehed. Aastate jooksul on lisandunud võistlusele naised ja nüüd ka noored. Nagu elus ikka, on muutused alati tervendavad. Ka siin on vaheldunud distantivõistlus sprindiformaadiga. Samuti on võistluse toimumiskohad muutunud, arvestades parimaid asfalditingimusi ja rajaprofile.

Juubelivõistlus toimus sprindiformaadis Kubijal Männiku tänaval. Võru noortele ja täiskasvanutele pakkusid konkurentsi eakaaslased üle Eesti, samuti külalised Lätist ja Kasahstanist.

Suur tänu kõikidele toetajatele ja abilistele ning palju edu meie linna suurtele ja väikestele suusatajatele!

Mitmel Võru linna klubide noorel suusatajal oli asja ka 15. Võru Roller poodiumile. Noortest võitis rullsuusatamise ainsana esikoha Toni Andree Saarepuu ning seda M12 vanuseklassis. Poodiumile jõudsid veel Maarja Olesk (N122. koht), Lisett Samm (N123. koht), Raimond Kaup (M123. koht), Henri Kesa (M143. koht) ja Johanna Udras (N162. koht).

Tõise võistluse pakkusid konkurentidele ning jõudsid ka poodiumile Karl Sebastian Dremljuga (M16 2. koht), Astrid Erik (N182. koht) ning Art Kristjan Olesk (M183. koht).

Meeste põhiklassis sprintis poodiumile kaks Võru Suusaklubi suusatajat. Võitjaks krooniti Marko Kilp ning teiseks tuli Raido Ränkel. Kolmandale kohale sõitis end eelnevatega samasse meeskonda Team Haanja kuuluv kasahh Denis Volotka.

Lisaks rullsuusatamisele toimus murdmaajooksuvõistlus, millest võtsid osa kuni 10aastased poisid ja tüdrukud. Võru väiksed sportlased olid sealgi edukad. Vasakult: Oskar Klampe ja Daniel Varikov (M10 2. ja 1. koht); Keiti Püvi (N10 3. koht); Eke Ots, Otto Karl Klampe ja Ats Ots (M8 2., 1. ja 3. koht) ning Karoliine Lauri, Erika Udras ja Kristelle Annemari Lauri (N8 2., 1. ja 3. koht). Toimus ka mudilaste jooks, mille vudis läbi 32 pisikest jalapaari.

ESIMENE KOOLIKELL

Hetki Võru linna koolide avaaktustelt

Võru Gümnaasium.

Võru Kreutzwaldi Kool.

Võru Kesklinna Kool.

Maivi Liiskmann oma armsa kooli – Võru Täiskasvanute Gümnaasiumi avaaktusel tänavu 1. septembril koolikella helistamas.

Võru Noortekeskus sai uue tegevjuhi

Alates 1. septembrist on Võrus Jüri 54 asuval noortekeskusel uus tegevjuht Maivi Liiskmann (33), keda töö noortega on paelunud juba pikemat aega.

„Olen läbinud laagrikasvataja ja -juhataja koolitused ning paaril eelneval aastal lõõnud kaasa Võru õpilasmaleva töös. Lisaks olen igapäevatöö kõrvalt leidnud aega noorteprojektide kirjutada ja juhtida või üritusi ning erinevaid huvitegevusi läbi viia,” tutvustab ennast Võrumaal sündinud ja kasvanud kolme lapse ema.

Tööd noortega peab Liiskmann huvitavaks väljakutseks. „Noortekeskus on koht, kus noored saavad ennast teostada ja mina omalt poolt aidata ellu viia just neid ideid ja mõtteid, mida noored tänasel päeval soovivad,” selgitab ta. „Püüan oma igapäevatöös noori rohkem suunata aktiivsusele, osalema erinevates tegevusvaldkondades ja läbi selle kasvatada noortes vastutustunnet ja üksteisega arvestamist.”

Kui enamik noori ikkagi pealinnale lähemale, siis Liiskmanni nooruspõlv ja õpingud on möödunud siinsamas kodulinna, kus ta ka praegu oma perega elab. Keskhariduse omandas noortekeskuse uus tegevjuht Võru Täiskasvanute Gümnaasiumis, tänavu kevadel sai ta Tartu Ülikooli diplomi raamatukogunduse ja infokeskkonna erialal.

Ülikooliõpingute kõrvalt on Liiskmann juba aastaid töötanud raamatukogus, millele viimastel aastatel lisandus huvijuhtitöö Võru Täiskasvanute Gümnaasiumis. Lisaks igapäevatööle tegeleb ta Võru maakonna kooliraamatukoguhoidjate sektsiooniga ja kuulub ERÜ kooliraamatukoguhoidjate sektsiooni juhatusse.

Liiskmanni eelkäija Marion Tamberg siirdus tööle Tartusse ja tegutseb praegu Eesti Pagulasabi MTÜs Lõuna-Eesti tugiisikuteenuse koordinaatorina.

Ulis Guth

Võru linna lusikapidu kultuurimajas Kannel

27. augustil toimus Võru Kandles traditsiooniline Võru linna lusikapidu, kus linnapea Anti Allas jagas 2016. aasta esimesel poolaastal sündinud väikestele võru-lastele nimelisi hõbelusikaid ning õnnitles vanemaid. Võru lasteraamatukogu kinkis kõigile raamatu.

Muusikalist vahepala pakkusid Võru muusikakooli mudilaskoori lapsed. Vastuvõtu lõpus ootas kõiki suupistelaud. Võru linnas sündis möödunud aasta jaanuarist juunini 54 last: 25 poissi ja 29 tüdrukut.

Kes kohale tulla ei saanud, saavad lusika kätte linnavalitsuse infosaalist.

Võrumaa aasta õpetajad 2016

(pildil, kuulutati välja 26. augustil Võru kultuurimajas Kannel toimunud maakonna hariduskonverentsil „Andekus on õpitav?”)

- Aasta lasteaiaõpetaja – Võru lasteaia Punamütsike õpetaja **Urve Möllits**
- Aasta klassiõpetaja – Antsla Gümnaasiumi õpetaja **Ülle Anier**
- Aasta põhikooliõpetaja – Võru Kreutzwaldi Kooli õpetaja **Merit Kund**

- Aasta klassijuhataja – Rõuge Põhikooli õpetaja **Terje Raju**
- Aasta suunaja – Võru lasteaia Sõleke õpetaja **Kadri Rebane**
- Aasta gümnaasiumiõpetaja – Parksepa Keskkooli õpetaja **Andres Breidaks**
- Aasta õppeasutuse juht – Võru Kreutzwaldi Kooli õppejuht **Ene Liivamägi**
- Haridusasutuse aasta tegu – **Kompetentsikeskus Tsenter**

Kui laps läheb kooli 2017. aastal

Vastavalt kehtivale korrale peab 2017. aastal esimeses klassis õppima asuva lapse seaduslik esindaja esitama Võru Linnavalitsusele 1. novembriks 2016 taotluse elukohajärgse kooli määramiseks.

Taotluse vorm on kättesaadav Võru linna veebilehel (www.voru.ee – teenused ja toimingud/haridus ja kultuur/kooli määramine) ning linnavalitsuse infosaalis. Taotluse täitmise käigus peab muu hulgas määrama

elistatava kooli.

Võru linnas on võimalik valida kahe üldhariduskooli vahel: Võru Kesklinna Kool ja Võru Kreutzwaldi Kool. Linnavalitsusele laekunud taotluste põhjal moodustatakse korras

sätetatud tingimustel koolide kaupa õpilaste nimekirjad ning avalikustatakse need Võru linna veebilehel hiljemalt 1. detsembril. Infot saab ka telefonil 785 0937 või e-posti aadressil peep.poltimae@voru.ee.

LASTEAIALOOD

Sobitusrühm, kus iga laps on eriline ja tähtis

Alates 2003. aasta sügisest tegutseb Võru lasteaias Sõleke sobitusrühm. See on lasteaiarühm, kus koos tavalastega mängivad ja õpivad mõned erivajadusega lapsed.

Sobitusrühma eesmärk on luua igale lapsele kasvamiseks ja arenemiseks sobivad tingimused. Päeva- ja tegevuskava on samasugune nagu tavarühmas. Päevategevustest on olulisel kohal hommikuring, kus arendatakse laste minapilti ning üldist rütmilisust (päevad, kuud, aastaajad).

Rühma moto on: „Ole sõbralik, siis on ka teised sinu vastu sõbralikud!” Häid käitumistavasid õpitakse projekti „Kiusamisest vaba lasteaed” kaudu. Tegutsetakse karudega, lastele pakutakse rohkem teraapiilisi-löögastavaid võtteid ja situatsiooni-mänge. Olulisel kohal on seejuures kunstitegevused, mille kaudu saab laps ennast väljendada. Mängud koos karudega on lastele mõjunud rahustavalt, tekitades neis häid tundeid ning andes võimaluse oma emotsioonide mõista ja analüüsida. Laps õpib mängukaaslasti märkama, hoidma, neist hoolima ning nendega arvestama. Nii saab ta ettevalmistuse suhtlemiseks ning heade suhete loomiseks.

Erivajadusega lastele koostatakse individuaalne arenduskava, mille põhjal toimub lapse süsteemne arendamine koostöös eripedagoogi ja logopeedi ning muusika- ja liikumisõpetajaga. Olenvalt lapse erivajadusest rakendatakse õpetamisel individuaalselt lähenemist ja/või üks ühele õpetamist, vajaduse korral on lapsele toeks ka tugiisik. Sobitusrühmaga teeb tihedat koostööd lasteaia eripedagoog-nõustaja. Ta on toeks rühma õpetajatele ja lastevanematele

lapse eripäraga seonduvas, teeb lisaabi vajavate lastega individuaalseid või rühmatunde. Kaks korda nädalas korraldab eripedagoog rühmas keelemänge, mille kaudu arendatakse laste suumotoorikat ja kõne arengut.

Sobitusrühm on osalenud kolm aastat järjest Special Olympics Estonia väikelaste ja perede programmis. Väikesportlaste jaoks on mänguline spordiprogramm, mille tegevused soodustavad vaimset arengut, arendavad koordinatsiooni, osavust, tasakaalu ja teisi mootor-seid oskusi. Üks tsükkel koosneb kaheksanädalasest erinevate liigutustevilumuste arendamisest ja selleks on Eriolümpia välja töötanud soovitusliku harjutusvara. Pärast kaheksanädalast tegevust lõpeb programm ühise pereüritusega.

Aastatega on õpetajad märganud, et rühmas olevad lapsed ja nendega tegelevad täiskasvanud muutuvad justkui üheks pereks, kus suuremad lapsed aitavad nooremaid ning kaasavad neid huvitavatesse rollimängudes. Rühmas tekivad oma käitumisnormid ja traditsioonid, millest kõik püüavad kinni pidada. Tänu sellele on rühmas vähe käitumisprobleeme. Kõik on kõigiga sõbrad ja hoolivad üksteisest. Õpitakse üksteise eripärasid märkama ja nendega arvestama. Laste jaoks ei ole võõras erivajadusega lapsega koos tegutsemine ja tema toetamine. See on oluline oskus, sest tänapäeva haridussüsteem on kaasav ning erivajadusega lapsed ja inimesed tegutsevad koos meiega.

Hilvi Vuks,
sobitusrühma
vanemõpetaja
Kadri Rebane,
eripedagoog-nõustaja

Punamütsikeses toimetab pillipere

Mäng lastepillidel on osa muusikaõpetusest. Rütmitaju arendamine ei ole tähtis ainult muusikalisest aspektist, vaid on oluline ka lapse üldist arengut silmas pidades. Tunnustatud muusikapedagoog Ave Kumpas on öelnud: „Lapse rütmitaju arendamiseks sobivad mitmesugused maheda-kõlalised rütmipillid, nende käsitlemise kaudu suureneb lapse käteosavus ja koordinatsioon.” Meie lastel on vedanud, sest lasteaial on hea rütmipillide kogu: marakad, kastanjetid, kõlapulgad, trianglid, kuljused, tamburiinid jne. Laste suur lemmik on trumm, mis võimaldab kahe käega mängides mõlemat ajupoolkera arendada. Lisaks võrutrummidele saavad lapsed mängida džembet, kastitrummi (*cajon*) ja trummikomplekti.

Juba paar aastakümnet on traditsioon, et lasteaia lõpupeol mängivad kõik kooliminejad lapsed väikest viiskannelt. Pille on vähem kui rühmas lapsi, seega oleme tänuvilulikuks, kui mõni kodus seisv pill jõuab lasteaeda.

Tänu kauaaegsele muusikaõpetajale Eha Haagile on kasutuses haruldased Orffi instrumendid: kolmes suur-

ses ksülofonid ja metallofonid ning kaks kellamängu. Nende erakordsed tämbriid kõidavad nii kahe- kui ka kuueaastasi lapsi. Carl Orff on öelnud: „Rütmi õpetada on raske. Rütmi saab ainult tunda, valla päästa, liikuma lasta. Rütmi ei ole midagi abstraktset, rütm ongi elu.”

Lapsevanemate annetuste ja EV100 projekti „Igal lapsel oma pill” abil sai lasteaed sel aastal soetada plaatpillide komplekti. Nüüd saab iga laps

kätte võtta ühe kõlaplaadi ja koos sünnivad meelde jäävad hetked muusikas.

Lasteaia pidudel saadab lapsi klaveri asemel sage li hoopis kannel, kitarr või ukulele. Lapsed on laulnud ka mandoliini, moldpilli ja karmoška saatel. Löötspill, torupill ja karmoška sobivad palju tämbri tõttu rohkem tantsumiseks. Ainuke eesti rahvapill, mida meie lapsed elavas esituses pole kuulnud, on pöispill, sest seda õpetaja pillikogus

Kõne selgeks, joru julgeks – Sõleke aitab kõneprobleemidega lapsi

Selle aasta jaanuaris avati Sõlekese lasteaias tasandusrühm. Projekti rahastab lisaks Võru Linnavalitsusele Euroopa Sotsiaalfond meetmest „Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakumise toetamine 0–7aastastele lastele”. Rühma loomisele aitasid aktiivselt kaasa Sõlekese lasteaia direktor Tiina Kala ja Võrumaa Rajaleidja keskuse spetsialistid.

Tasandusrühm on mõeldud lastele, kelle vaimse tegevuse tase on eakohase piires, kuid kõne areng on eakaaslaste omast aeglasem. Laste kõne võib olla kuulajale raskesti mõistetav hääldusprobleemide, kummalise lauseehituse, ebatäpse sõnavara, grammatiliste vormide omandama-

tuse jmt tõttu. Kõneprobleem võib olla nii raske, et lapsel puudub teistele arusaadav kõne isegi kolme- või nelja-aastaselt.

Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt on lapsi tasandusrühmas 12. Praegu on rühmas kõik kohad täidetud, mõned lapsed on järjekorras vaba kohta ootamas. Lastega tegelevad kaks rühmaõpetajat, kes on saanud eripedagoogilise ettevalmistuse, ja üks täiskohaga logopeed.

Töö rühmas toimub riikliku õppekava alusel, samamoodi teistega toimuvad muusika- ja liikumistunnid ning lapsed võtavad osa kõigist lasteaia üritustest. Sügisel püstitab rühma meeskond igale lapsele konkreetsed

arengueesmärgid, mille alusel planeeritakse edasist õppetööd. Lapsed saavad logopeedilisi ja eripedagoogilisi individuaal- ja rühmatunde vähemalt neli korda nädalas. Häälikuõpetust ning lugemis- ja kirjutamisõpetuse eelduste kujundamist tehakse enamasti väikerühmas (3–4 last). Logopeed ja rühma õpetajad teevad koostööd, et kõnearendus toimuks ka igapäevase tegevuse käigus (nt kätepesu, riietumine jne).

Meie rühma meeskond peab oluliseks toetada iga lapse tugevaid külgi ning pakkuda erinevaid võimalusi nende arendamiseks. Õppimine toimub mänguliste tegevuste kaudu, viibime palju õues, sest loodus on hea õpikeskkond.

ei ole. Küll võib näha ja keeli katsuda erinevatel kanneldel: 6–10keelsed väikekanded, suur rahvakannel ja külakannel, Hiiu kannel. Viimane sarnaneb mänguvõtetelt ja keelte arvult pigem viuliga. Viuli järgi saavad väiksemad lapsed tantsida ja suuremad laulda. Puhkpillidest on tutvunud Iiri vile, plokkflöödi, sarvepillide, savipillide ja erinevate okariinidega. Kevadel esines terve rühm suupilliorkestrina. Võimalus on puhuda puust linnuvilesid ja veege täidetud linnuvilesid, vilepille, paaniflöödi sugulasi ning tuulevihinaid.

Nagu igal lapsel, on pillidelgi oma perekond. Meie muusikatundi on külastanud perekond Mandoliin – mandoliin, mandool ja mandotšello; perekond Kitarr – basskitarr, elektri- ja akustiline kitarr; perekond Ukulele – sopran ja tenor ukulele; Löötsade kärperekond – suupill, löötspill, akordion ja karmoška. Muusikaõpetaja lemmikuks on Kannelde perekond.

Igal pillil oma eriline tämbri ja kuju.

Igal lapsel oma eriline kasvamisega lugu.

Milja Udras,
muusikaõpetaja

1 ARVAMUS

Judotreeningute vajalikkusest lasteaias

Tere lugupeetud lapsevanem! See kirjutis on mõeldud neile, kes tahavad, et nende laps koolis teistest lastest paremini läbi lööks.

Kõigepealt kummutan mõned müüdid.

1. Judo ei sobi tütarlastele, see muudab naised mehelikuks.

Vale. Väga paljud kaunid naised harrastavad võitluskunste naiselikkust minetamata. Pigem on see nõrkade meeste soviniitlik väide.

2. Judo teeb lapse vägi- valdseks.

Ei tee. Judo spordialana on oma olemuselt seltskondlik individuaalala. Just judo – tõlkes „pehme tee” –, kus

võitlejat võrreldakse pajuviit-saga, mis raju käes paindub, kuid ei murdu, õpetab lapsele sotsiaalseid oskusi ja koostööd paarilisega.

Judo põhimõtted ja eesmärgid tähtsuse järjekorras on: vaimne areng, füüsiline areng ning võistlustehnikate arendamine ja võistlusoskus, enesekaitse puhul ka võitlusoskus.

Lasteaia tähtsaimad just kaks esimest – vaimne ja füüsiline areng. 4–7aastaste laste treeningutel järgitakse hoolikalt tundlikkuse perioode, mil laps on eriti aldis arenema teatud tüüpi treeningu mõjul. Selles vanuses lastel arendatakse judotreeningutel

motoorseid ja koordinatsiooni üldoskusi ehk siis joostakse, roomatakse, ronitakse, haaratakse, keerutatakse, veeretatakse jms. Mängitakse tähelepanu-, liikumis- ja kontaktmänge. Tähtsal kohal on akrobaatika ja põhivõimlemine. Kõike seda tehakse mängulises vormis.

Niisiis võib öelda, et lisaks lasteaia liikumistundidele toetavad lasteaia judotreeningud laste põhiliigutussuhteid ning tasakaalu arengut ja loovad hea startipositsiooni ka teiste spordialade harrastamiseks koolieas. Lasteaia judotreeningutel osalenud lapsed on eakaaslastega võrreldes distsiplineeritumad,

sotsiaalsemad, ei kipu omavahel kaklema, on kiiremad, tugevamad ja orienteeruvad ruumis paremini.

Kui oled eeltooduga nõus, siis too oma laps trenni selle vahva spordialaga tutvuma. Esimesed kaks treeningut on tasuta. Ka muul ajal võib lapsevanem iga kell saali sisse astuda ja treeningut jälgida.

Ilmar Koort

*Ilmar Koort annab judotrenne Punamütsikeses ja Puiga lasteaias. Teised lasteaialapsed käivad trennis Võru spordikeskuses treener Kätlyn Kosmani juures. Spordikeskuses on lasteaiatremini ajad kolmapäeval kella 18–19 ja reedel kella 17.30–18.30.

*Muinasjutumaa
koolitused lapsevanematele*

Võru Okasroosikeses lasteaia saalis toimub teisipäeval, 27. septembril kell 17.15 koolitus lapsevanematele

„KOOLIKS VALMISTUMINE”

- Millised oskused ja omadused peaksid olema koolimeineval lapsel?

- Milline on lapse füüsiline areng vanuses 6–7a?

- Milline on emotsionaalselt ja sotsiaalselt kooliküps laps?

- Millal ja kuidas taotlema koolipikendust?

Lühiloengu kestus 1,5 tundi.

Lektor: Gordoni perekooli koolitaja Airene Vaike Kumari. Lapsed saab koolituse ajaks jätta Okasroosikeses lasteaia valverühma (Klaabu).

SIHETREENER

Kodanikuühiskonna
Sihtkapital

REGIONAALARENGU TOETUSEKS

EAKATE TEGEMISI

Võrumaa eakate õpetajate selts Astra tähistab Kandles oma 20. sünnipäeva

6. oktoobril kell 12 oodatakse kõiki eakaid koolmeistreid kultuurimajas Kannel, et koos tähistada Võrumaa eakate õpetajate seltsi Astra 20. sünnipäeva ja õpetajate päeva. Tervituskontserdiga esineb Voldemar Kuslap.

20. tegevusaasta puhul annab selts välja Võrumaa eakate koolmeistrite meenu-tuste raamatu „Tarkusepuu”. Trükises kajastub osake hariduselt möödunud sajandil. Toimetust tänab kõiki, kes mälestusi jagasid. Tänu ka trükise väljaandmise toetajatele!

Pilk seltsi ajalukku

Esimesed sammud ühis-tegevuses jäid Nõukogude aja lõppu. Võrumaal loodud töö- ja sõjaveteranide nõukogu töösse lülitusid 1987. aastal ka pensionärid-õpetajad. Sellesse nõukogusse valiti kolm koolidirektorit: Aksel Murel Rõugest, Merry Kalda Võrust ja Hilja Paeglis Krabilt. 1990. aastal loodud Eesti Vabariigi Pensionäride Ühenduse tegevusega liitusid ka Võru haridustöötajad-pensionärid, kuuludes Võru maakonna pensionäride haridustöotajate gruppi kuni 1996. aastani.

22. märtsil 1996 toimunud üldkoosolekul, kus osales 28 eakat pedagoogi,

otsustati asutada Võrumaa staažikate haridustöötajate-õpetajate selts. Parksepa Keskkooli kauaaegse õpetaja Helgi Noormetsa ettepanekul sai selts nimeks Astra. Samal koosolekul võeti vastu põhikiri (mida hiljem on täiendatud).

Astra asutamiskoosolekul valiti eestseisus-juhatus koosseisus: esimees Aksel Murel, esimehe asetäitja Helju Teder, sekretär Merry Kalda, liikmed Ermine Ludvik, Helgi Noormets, Hilja Paeglis, Aare-Vello Mikkelsaar. Revisjonikomisjoni valiti Helgi Parts, Aino Prees ja Erich Tiivaja.

Selts oli loodud, kuid ürituste korraldamiseks ruume polnud. Juhatusel koosolekul toimusid peamiselt Merry Kalda kodus, ühisüritused koolides, kohvikus, muuseumis. Nii kestis see 2005. aasta lõpuni, mil Võru Linnavalitsus avas Võrus pensionäride päevakeskuse.

Astra esimene suurem üritus toimus päevakeskuses õpetajate päeval, 5. oktoobril. Järgnevatel aastatel oleme õpetajate päeva tähistanud kultuurimajas Kannel.

Koolidel külas

Peale selle korraldame aastast viis-kuus suuremat üritust.

Astra tänava suvel väljasõidul Aluksnesse Ernst Glücki istutatud tamme juures.

Tegevusaeg on oktoobrikuust kuni järgneva aasta oktoobrikuuni. Detsembris tähistame jõuluootust. Kevade hakul kuulame hüva nõu arstidelt. Oleme külastanud Võrus unekliinikut ja taastusravikeskust ning kohtunud toitumisspetsialistiga. Tänu meditsiiniõde Veevi Hõraku- le oleme saanud mõõta vererõhku, määrata veresuhkru ja kolesterooli taset.

Et tutvuda praegusaja kooliga, oleme igal aastal külastanud vähemalt ühte kooli. Möödunud aastal olime külas Vastselliina Gümnaasiumis (ühtlasi käisime vana aja muuseumis), tänava

kevadest aga Parksepa Keskkoolis. Mõned aastad tagasi võõrustas meid Võrumaa Kutsehariduskeskus. Koolide külastamise traditsioon jätkub.

Koolielu on muutunud – alates koolimajadest, õppekabinettide sisustusest, õppevahendite rohkusest jne. See on aja märk. Kogetud on ka nostalgiat ja nukraid hetki tegevuse lõpetanud koolides.

Täname kõikide külastatud koolide juhte lahke vastuvõtu eest. Eks mõneski neist koolidest on meie elu- töö või õpetavad seal nüüd meie endised õpilased.

esinenud õpetaja Ira Petrova näitering Võrukael.

Seltsi koosviibimistel on kontserdiga esinenud koolide laulu- ja tantsulapsed ning pillimängijad. Täname koolidirektoreid Katrin Martinfeldi, Ilmar Kesselmanni, Kaare Lille, Helve Sibulat, Heinar Kooli ja Mart Märdi- nit koostöö eest.

Oleme kohtunud huvitavate inimestega. Igor Taro rääkis olukorrast Ukrainas, Enn Tuppi oma reisidest, Vahur Kersna tutvustas oma raamatut, Richard Pärnsalu esines teemal, kuidas mitte vananeda. Linnapea Anti Allas andis ülevaate linna arengust ja lahendamist vajavatest probleemidest. Saime vastused meid huvitavatele küsimustele ja esitada ka ettepanekud linnakeskkonna paremaks muutmiseks.

Koostöös OÜga Loodusreisid oleme suviti korraldanud ekskursioone nii Eesti- kui ka Lätimaal. Külastatud on mitmeid ajaloolisi ja looduskauneid paiku ning huvitavaid muuseume (vabariigi presidendi kantselei ja Kadrioru roosiaed Tal-

linnas, botaanikaäed Tartus, Jäaaja muuseum Äksis, Balti keti mälestusmärk Põhja-Lätis jne).

Aastatel 2006–2008 külastasime jõulude eel õpetajaid, kellel aastaid 80 ja rohkem, ning pidasime neid meele väikese kommipakiga (tänu sponsoritele). Vestlused nendega olid väga südamlilikud. Aasta-aastalt külastatavate arv kasvas. Transpordiga toetas meid toonane maavanem Ülo Tulik. Kahjuks tõmbas masu ilusale ettevõtmisele kriipsu peale.

Seltsil on sõprusidemed Karksi Haridusseltsiga. Oleme vahetanud töökogemusi, tutvunud vastastikkü- lonna vaatamisväärsustega.

Viimastel aastatel oleme korraldanud teatriskäike Vanemuisesse – enim on meile meeldinud operetid.

Astra töö on olnud sisukas ja järjepidev. Töökasse juhatusse kuuluvad praegu Helgi Rimm, Elvi Jallai, Mare Tara, Kaimo Tara, Maia Erikson, Aare Lang, Aino Usin, Kalev Laanpere ja Vaike Pajupuu.

Seltsi tegevust on toetanud Võru Linnavalitsus, Võru Vallavalitsus, SA Võru Kannel, Võru Pensionäride Päevakeskus ja Võru Lasteraamatukogu.

Vaike Pajupuu

*Astra on vabatahtlik endiste õpetajate ühendus, mille eesmärk on eakate koolmeistrite koduüksindusest väljatoomine, rahvakultuuri ja -traditsioonide säilitamine, kultuuri- ja terviseürituste korraldamine.

*Astra juhatusel esimehed läbi aegade:
Aksel Murel (1996–1997)
Merry Kalda (1997–2000)
Helju Teder (2000–2005)
Vaike Pajupuu on juhtinud seltsi tegevust alates 2005. aastast tänaseni.

Huvitavad kohtumised ja koostööpartnerid

Oleme nautinud Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakonna juhataja Helle Laanpere huvitavaid vestlusi järgmistel teemadel: „Voldemar Raidaru poisipõlvest Võrus ja tema loomingulise ülevaade”, „Edgar Valteri elu ja looming”, „Reisimuljeid Mehikast”. Raamatukogus oleme tähistanud ka sõbra- ja naljapäeva. Igal üritusel on

Foto: Tomi Saluveer / Võrumaa Teataja

Kandles tänati vanavanemaid

11. septembril kultuurimajas Kannel toimunud vanavanemate päeval avaldati Võru linna ja valla vanavanematele austust laste ja lastelaste kasvatamise ning jagatud hoole ja armastuse eest. Üritus tõi kohale saalitäre rahvast, kes sai osa meeleolukatest ja rõõmsatest esinemistest. Pildil tervitab vanavanemaid lasteaias Punamütsike laulupere.

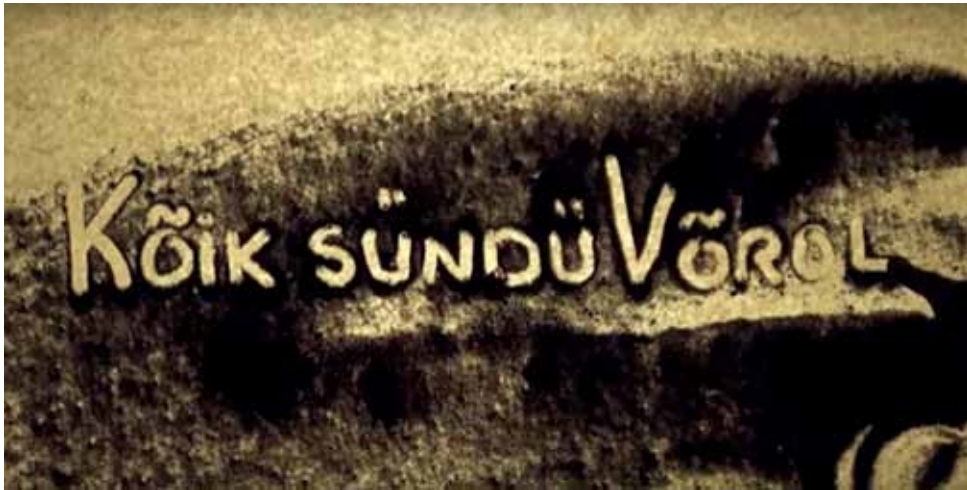
KINO

Sada aastat Võrus saab filmiks

Kes meist ei armastaks vaa- data vanu pilte! Eesti Vabariigi suure juubelini on jäänud poolteist aastat. Iga verstopost paneb heitma pilgu nii edasi kui ka tagasi.

Kuidas on möödunud need sada aastat Võrus? Kuidas on linna elus peegeldunud kogu riiki rõõmustanud ja vapustanud sündmused – vabanemine ja taasvabanemine, maailmasõjad ja küüditamised, purustused ja ülesehitustööd? Mis on Võrus olnud sellele paigale ainuomast, kordumatut? Seda kõike saab juubelipidustuste käigus näha kinolinal, kui esilinastub Võrust pärit režissööri Ruti Murusalu uus film „Kõik sündü Võrol”.

Võrulasele on Võru maailma keskpunkt. Tema jaoks sünnibki kõik siin. Režissöörile annab film aga võimaluse kinkida midagi oma sünnilinnale, millega side ei ole tal ealeski katkenud.

Töö linatööstuse kallal on kestnud juba kaks aastat. Loominguline meeskond on kohtunud kümnete võru lastega, jäädvustanud linna kultuuri-, majandus- ja argielu, töötanud läbi hulgaliselt põnevaid arhiivikaadreid, ka seni nägemata amatöörvideoid.

Oma meenutuste ja tähelepanekutega ilmuvad ekranile sellised tuntud linla-

sed nagu Paul Elken, Aimi Hollo, Tõnu Kulla, Kai Leete, Valdur Raudvassar, Anna Rinne, Ain Saar ja mitmed teised. Kui palju me tagantjärele enda ja oma linna elu ümber hindame! Traagilisest võib saada koomiline ja koomilisest traagiline, uhkuse allikast piinlikkuse põhjustaja, kõrvaleheidetust ihalusobjekt...

Uude sajandisse sam-

muva Eesti Vabariigi ees on palju lahendamist vajavaid küsimusi. Mille poolt ja vastu võitleme nüüd? Mida õpime ajaloost? „Kõik sündü Võrol” koondab pilgu ja mõtted ning paneb vaataja süvenema oma maasse ja rahvasse, aga ka iseendasse.

Peter Pedak,
stsenarist

AJALUGU

Uudiseid Võru linnast 1941. aasta septembris

Sümboolne sõprusmäng

Esimese suurema spordisündmusena peale Võru vabastamist peeti pühapäeval (31.08. – A. R.) sõprusmäng linna spordiväljakul Saksa sõjaväe koondusmeeskonna ja Võru koondusmeeskonna vahel.

Vahekohtunik Rittile, kes mängu juhtis täiesti tublilt, rivistusid meeskonnad järgmises koosseisus: veltveebel Geigneri poolt koostatud sõjaväemeeskond: Jacobson, Kuhlmann, Evers, Koks, Patalos, Ziemann, Opel, Ffitzner, Müller, Nensewitz ja Hümmer. Võru meeskond: Kessler 1, Toode, Elstein, Kessler 2, Vimba, Pelju, Erimo, Kohv, Gutman, Riisik ja Köss.

Algvilest peale selgus sakslaste paremus, nii et poolajaks mindi tulemusega 4:3 sakslaste kasuks.

Teisel poolajal, eriti lõpupoole muutus mäng võrdlemisi elavaks. Lõppvileks jäi tulemus saksa kasuks 7:4, mis vastab peaaegu mängule.

Võistlust jälgis sooja kaasaelamisega saksa ja eesti pealtvaatajate hulk.

Võrumaa Teataja nr 22, 2. september 1941

PS. Siia võib lisada, et sakslane Müller lõi hiljem kaasa Võru Ilmarise jalgpallikoondise ridades mängudes Tartu vastu, kuid erilise eduta. Võrulased said aga peagi revanši. Uus mäng toimus 14. septembril ja Võru Ilmarine võitis selle 1:0. Mängu kangelastena märgiti värava-vaht Kesslerit ja ründekolmikut Erimo-Gutmann-Köss.

A. Hinno Võru kirikuõpetajaks

Pühapäeval toimus Võru kirikus EELK Võru koguduse täiskogu koosolek, millest võtsid osa 186 koguduse liiget. Päevakorra tulipunktiks oli kogudusele uue kirikuõpetaja valimine endise kirikuõpetaja A. Grafi asemele, kes teatavasti veebruaris siirdus ümberasujatega Saksamaale. Koguduse nõukogu poolt oli ainsa kandidaadina üles seatud senine koguduse õpetaja aj. kohus-täitja Aleksander Hinno. Toimunud valimistel viimane osutuski valituks, saades poolt 180 häält, vastu 1 hääl ja 3 häält tunnistati kehtetuks.

PS. Aleksander Hinno oli ametis aastail 1941–1944. Sel ajal peeti kirikus katoliiklastest saksa sõduritele ka missat.

Võru koguduse uus õpetaja Aleksander Hinno.

Kunstinäitus lõppes

Eile lõppes Kandle ruumes nädalapäevi kestnud Tällinna Rakenduskunstikooli õpilaste tööde näitus. Näi-

tust külastas umbes 2500 inimest, nende seas enamikus Saksa sõjaväelased. Ostusid sooritati kokku 2300 rubla eest, mis on küllaltki suur summa, arvestades maalide odavaid hindu. Eriti palju maale omandasid Saksa sõjaväejuhid.

Võrumaa Teataja nr 25, 9. september 1941

Vaimulik kontsert Võru Ev. Lut. kirikus

Kuna vaimulikku muusikat avalikul kontserdil Võrus kaua pole kuulda olnud ja et ka kontserdi tulu Korra-kaitseteenistusele oli määratud, oli kontserti tulnud kuulama väga palju inimesi, nende seas ka palju Saksa sõjaväelasi.

Solist M. Zoppi mittekohaleilmumise tõttu oldi sunnitud soololaulud asendada instrumentaal-soolodega oreil ja viiulil.

Nii avanes ka huvitav võimalus kuulda Võru muusiku J. Kotkase kaht helitööd autori ettekandes, milledest kirikliku laadile enam sobivam oli ilus „Andante religioos”.

Kontserdi raskuspunkt langes kaunis suurearvulisele segakoorile, kes oma ettevalmistustööd koori-ettekannete küllaldaseks õnnestumiseks oli teinud suure andumusega. Oreilil nelja palaga esines orelikunstnik P. Elken. Huvitavam neist oli Kapp'i fantaasia koraaliteemale „Sind, Issand Jumal, kiidame”.

Võrumaa Teataja nr 28, 16. september 1941

Kandle teatri „kirevad-õhtud”

Täna ja homme asetleidvate Kandle teatri „kirevate-õhtute” vastu valitseb Võru teatrirahvas kaunis suur huvi, sest tahetakse näha üle mitme aja jällegi ka oma teatrirahva esinemist. Võrulastel on olnud võimalus kahel korral tutvuda vane-muislaste saavutustega sel alal. Kandle näitlejaskond ei mõtle alla jääda oma Tartu kolleegidele, vaid püüavad neid mõnes suhtes isegi ületada. Kuidas see neil aga õnnestub, selle üle langetab otsuse teatripublik. Eeskava on valitud suuremalt osalt kergesisuline, et ta oleks arusaadav kõigile teatri-külastajatele.

Pääsmeid võib muretseda juba eelmüügil teatri kassast täna ja homme kella 10–12 ja 16–19. Lõpuks olgu veel mainitud, et pääsmetähed on maksvad ka öölubadena teatrist kojuminekuks.

Võrumaa Teataja nr 30, 20. september 1941

PS. Kontsert õnnestus, eriti kordaläinuks peeti Hans Glatzi ja Johan Randoja lauldueti esitusi ja suure aplausi kutsus esile kvarteti Senta Needra, Fred Pettai, Elmar Samoson ja Gerhard Kaiser sõnalis-muusikaline ülesastumine. Kandle hooaeg avati aplausi ja lilledega ja jäädi ootama peatset kohtumist draamanäitlejatega.

Vanu ajalehti sirvis Vana-Võromaa muuseumide peavarahoidja Arthur Ruusmaa

RAAMATUTUTVUSTUS

Eesti taasiseseisvumise 25. aastapäeval sobib tutvustada kaht Eestit ja eestlasi iseloomustavat raamatut.

„Laulan laevatäie” on poeetiline ja isiklik fotoraamat eesti laulukultuurist. Raamatus on fotod, tekstid, laulusõnad ja luuletused. Fotograaf Sabine Burger vaatab eesti kultuuri väljastpoolt tulnud šveitslase pilguga.

Tekstide autorid tutvustavad väga isiklikke ja poeetilisi vaatenurki laulmisele. Lauri Sommerit huvitab arhailistesse lauludesse kätetud maailmapilt ja isiklik suhe laulmisega. Valdur Mikita mõtiskleb looduse ja laulmise põimumise üle, kirjutab metsade helimaastikest ja eesti keele seostest meeloodidega. Ajaloolisi ja poliitilisi seoseid harutab Eero Raun. Kristiina Ehin pajatab fiktiivsesse ajalukku kuuluva loo naistest, kes tahtsid minna esimesele laulupeole, kuid keda sinna ei lubatud. Nõukogudeaegsetel laulupidudel kogetud tunnet meenutab Ly Seppel.

Raamatu esitlusel 30. mail Võrus võlus Sabine kohtuleetluid oma imeilusa eesti keele ja väljendusoskusega. Ta rääkis, et ei teinud

nn paraadpilte, vaid käis kooridega kaasas ja jäädvustas seda, mis tundus huvitav. Kohtumist ilmetasid laulud Lauri Sommeri ja Urmas Kalla esituses.

Karin Nemeci ja Helene Ree lustakas lühilugudega fotoraamat „Harilik eestlane” on jäädvustanud põnevalt tänapäeva eestlase igapäeva-elu, hinge- ja mõttemaailma. Selle raamatu on loonud eesti rahvas iseendast, kasutades sotsiaalmeediat. Raamat katab kõik olulised teemad eestlase iseloomust kuni söögikommeteni, just need valdkonnad, mille kohta välismaalased kõige sagedamini küsivad või mis ühte rahvast iseloomustades olulised on. Raamatus on kasutatud lühikesi rahvalugusid, vana-sõnu, huvitavaid fakte ja humoorikaid fotosid. Eestlasest raamatuhuviline tunneb raamatut sirvides mõnusat äratundmisrõõmu. Välismaalastel aitab raamat loodetavasti muidu kinnise iseloomuga eestlast mõista.

VÕRUMAA KESKRAAMATUKOGU
VÕRUMAA TOETUB VAIMUKULTUURILE
Aastast 1909

ÜRITUSED

20. septembril kell 14 Kella Kahe kirjandusklubis kohtumine Marje Ernitsaga ja ühe maali näituse „Maaletulek” (Vana-Võrumaa muuseumide kogust) avamine.

4. oktoobril kell 14 loeme Kella Kahe kirjandusklubis Debra Vaarandi luulet.

5. oktoobril kell 13 vanamuusikaansambli Rondellus loengukontsert „Shakespeare ja muusika” lugemissaalis.

11. oktoobril kell 14 tutvustab Athur Ruusmaa Kella Kahe kirjandusklubis Anne Ratmanit – Igor Severjanini luule ja Eduard Konti legendide tõlkijat.

NÄITUSED

„Vaateid maailma meredelt” – reproduktsioonide näitus trepigaleriis.

Fotonäitus „Kultuurilugu kivis” konverentsisaalis.

LASTEOSAKOND

ÜRITUSED

1. oktoobril kell 11 mudilaste jutulaupäev „Koerajutud”.

4. oktoobril kell 13 Koolibri kirjastuse infopäev Võrumaa kooliraamatukoguhoidjatele.

13. oktoobril kell 10 Võrumaa 21. ettelugemise võistlus 4. klasside õpilastele „Meri raamatulugudes”.

15. oktoobril kell 11 mudilaste jutulaupäev „Vihmajutud”.

20. oktoobril kell 14 algab 3. ettelugemise maraton „Loeme suu magusaks!”.

NÄITUSED

Oktoobri lõpuni kojulaenutuses laste joonistuste ja raamatusoovituste näitus.

Oktoobri lõpuni kojulaenutuse klaaskapis näitus „Lugemiskoer Jeta”.

Oktoobri lõpuni Tähesaalis Maidu Kõolehe fotonäitus „Tiivuliste maailm”.

Vana-Võromaa kultuurikodas
(Katariina allee 11, Võru)

5.–30. oktoobrini

Marje Taska isikunäitus „Perpetuum mobile”

Näitusel näeb graafikat, objekte, installatsioone. Näituse põhiteemaks on kulla ja mulla võrdeline või siis pöördvõrdeline suhe ja igavene liikumine ümber nende kahe väärtuse.

Kunstnikku on huvitanud, millesse oma elus investeerime, kust otsime ja kus leiame kulda, kas üldse leiame ja kas see ongi oluline...

Marje Taska elab ja töötab vabakutselise kunstnikuna Rootsis ja Eestis.

Eesti Metallikunstnike Liidu aastanäitus „Võrud”

Näitusel näeb väärimetallist ja -kividest, puidust, plastist ehteid ja sepiseid ligi 25 professionaalselt ehtekunstnikult üle Eesti.

Näituse avapidu toimub 5. oktoobril kell 17 koos kunstnikega. Olete kõik oodatud!

25. septembril kell 15 laulab JÜRI PÄRG. Kaastegevad Toivo Peäske ja Ivo Juul. Pääse 2.-

Foto: Andrei Javnašan

VÕRU LINNAGALERII
Liiva 13, 65609 Võru

29.08-28.09

- ▶ Tekstiilikunstnik EPP MARDI ja maalikunstnik LEA LIBLIK „Aeg ja ruum”
- ▶ MARET SUURMETS KUURA „Värviküllus”
- ▶ LIISI KUKK „Väikeste maailmade nabad”

30.09-28.10

- ▶ TIINA OJASTE õlimaaliid

www.vorulinagalerii.ee

Galerii avatud E-R 12.00 - 18.30
Näituste külastamine on tasuta

Vana-Võromaaga seotud kunstnike ühisnäitus on avatud 2. oktoobrini

Alates 19. augustist on Vana-Võromaa kultuurikodas (Katariina allee 11) avatud Vana-Võromaaga seotud kunstnike (pildil) ühisnäitus „SIIN MA OLÕ”. Osalevad: Ado Lill, Aivar Rumvolt, Albert Gulk, Andrus Raag, Anna Hints, Anne Prangel, Anni ja Jane Ansmann, Billeneve, Dmitri Kotjuh, Eha Luik, Enno Ootsing, Epp Margna, Evelyn Mürsepp,

Eveli Varik, Evi Tuvikene, Hapnik, Ilona Ait, Ines Erlemann, Ivar Feldmann, Ivo Lill, Jan Tammik, Jana Huul, Kadi Möttus, Kadri Toom, Kerttu Laane, Kristina Viin, Krista Nagel, Len Murusalu, Leo Rohlin, Leonhard Lapin, Liive Koppel, Lilia Sink, Lola Liivat, Maire Koll, Margit Sade, Mariliin Kindsiko, Marje Ernits, Martti Ruus, Meelis Krigul, Monica del

Norte, Navitrolla, Piret Kulterkupp, Philip Arvo Luik, Peeter Kaasik, Peeter Laurits, Riho Kall, Siiri Minka, Sänk, Tanel Tolsting, Taavi Oolberg, Temuri Hvingija, Tiina Tammetalu, Toomas Kalve, Toomas Kuusing, Triinu Pungits, Viive Kuks, Vilve Unt, Yyhely Hälvlin. Näitus jääb avatuks 2. oktoobrini.

Õnnitleme septembrikuu juubilare!

102
Alfred Olesk

101
Elisabeth Jahu

95
Maimu Teidla
Eha Juurikas

90
Helga Ploom
Ellen Utsal
Klaire Neissaar
Tatiana Krachkovskaya

85
Pärja Tammjärv
Meeta Lõhmus
Helmene Rätsepp
Koidula Plado
Vambola Sulg

80
Elvi Rätt
Leida Zuts
Alvi Kukk
Elvi Taro
Udo Neilinn
Rein Kruuda
Sulev Taaler

75
Anu Ojaveer
Hele Olli
Aili Prants
Maie Sander
Silvia Väre
Liina Valper

70
Maimu Reino
Tatiana Kundeleva
Hilja Männiste
Saima Loka
Silvi Mäesalu
Evi Lauter
Milja Heljula
Anu Treial
Ats Virumäe
Valerjan Ossimov

* Oktoobrikuu juubilaridel, kes ei soovi äramärkimist ajalehes, palume sellest teada anda 1. oktoobriks tel 785 0914 ja/või sirje.randver@voru.ee.

* Võru linnas oli 1.09.2016 seisuga 12 503 elanikku, neist mehi 5615 ja naisi 6888.

SA VÕRU KANNEL
Liiva 13, 65609 Võru
Faksi: (+372) 78 68672
E-posti: info@vorukannel.ee

**Kultuurisündmused
SEPTEMBER – OKTOOBER
2016**

28. septembril kell 19 Rakvere teatri etendus „SINA MAGA, MINA PESEN NÕUD” (pildil).
Teatrisaalis. Piletid hinnaga 12 € ja 14 € on müügil Võru Kandle kassas ja Piletimaailma müügipunktis.
„Allakirjutanu, üsna tuntud kirjamees, otsib naist, kes oleks valmis minu majapidamise eest hoolitsema. Nõutav oma auto ja juhiluba. Nõutav on ka, et ta kõnniks, jalalabad väljapoole, tasakaalu pärast. Soovitav, et ta oleks sisserändaja, kellel on sedavõrd vanamoodne kasvatus, et ta oskab kirjutusmasinalinti vahetada. Kandideerija võib rääkida seda keelt, mis talle meeldib, peaasi, et mina sellest aru ei saaks. Kandideerija vanus peab olema tema kodumaa statistiline keskmine. Laiad puusad on plussiks. Onnetu taust samuti plussiks. Võimetele vastav palk, mille garanteerib Notarius Publicus. Absoluutne nõue on nõudepesemisoskus.
John Andersson (kirjanik)”
„Sina maga, mina pesen nõud” on isepäine ja soe lugu Elust ja Vanadusest, Armastusest ja Surmast. Lugu kahest ilusast inimesest, kes elavad kaunil metsalagendikul oma argiselt stiilsetes majades ning otsivad abi üksteisest.
Lavastaja Tarmo Tagamets. Dramatiseerijad Tarmo Tagamets ja Anne-Ly Sova. Osades Helgi Annast, Maarika Mesipuu-Veebel, Toomas Suuman ja Peeter Rästas.

14. oktoobril kell 19 Eesti Rahvusmeeskoori kontsert „Unenäovalgus”, dirigent Mikk Üleoja.
Kontserdisaalis. Piletid hinnaga 6 € ja 8 € on müügil Võru Kandle kassas ja Piletilevi müügipunktides.
Kavas R. Strauss, M. Reger, H. Wolf, saksa hilisromantiline muusika.

21. oktoobril kell 19 Seto leeloansambel Helmekaala 30.

23. oktoobril kell 13 klubi Hõbedane Juus pidu.
Kontserdisaalis.

www.vorukannel.ee
PILETIKASSA, INFORMATSIOON: 78 68676. Avatud E-R kella 12-16; 17-19
kunatiline juht 78 68675, turundusjuht 78 68674, administraator 78 28744

VÕRU LINNAGALERII ootab näituste taotlusi a a s t a k s 2017

Pakkuda on kolm ruumi:

1. I korruse galeriiruumi (fuajee)
kõrgus 3,8 m; riputussiini kõrgus 2,43 m; ruumi pindala 146 m; seina jooksev meeter 22

2. II korruse galerii
kõrgus 3,1 m; riputussiini kõrgus 2,85 m; ruumi pindala 115 m; seina jooksev meeter 27

3. II korruse väikse saali fuajee
kõrgus 3,75 m; riputussiini kõrgus 3,12 m; ruumi pindala 85,6 m; seina jooksev meeter 21

Suuremate projektide jaoks on võimalik taotleda ka kahte või kõiki kolme galerii ruumi korraga.

Näituste ruumide pilte näete kodulehel www.vorulinagalerii.ee

Kõik seinad on varustatud stangedega ning kaasaegsetel siinidel liigutavate kohtvalgustitega. Olemas on postamendid, sirmid ja lukustatavad klaasvitrinid. Võimalik on kasutada DVD/CD mängijat ning telereid. Vastavalt näituse kontseptsioonile üritame enda poolt anda kõik, et kunstnikul oleks meie galeriis võimalikult mugav ja meeldiv oma töid eksponeerida.

Avaldusi võib saata postiga aadressile Võru Linnagalerii, Liiva 13, Võru 65609, tuua samal aadressil maja perenaise kätte või saata e-posti aadressile kaie.kilgast@vorukannel.ee

Taotluse esitamise viimane tähtaeg **31. oktoober 2016.a.**

Avaldusega koos esitada:

- näituseprojekti võimalikult täpne kirjeldus
- osaleja(te) CV-d
- kontaktandmed
- pildimaterjal
- soovitatav näituse aeg ja ruum(id)

Lisainfo:
Kaie Kilgast
SA Võru Kannel
kaie.kilgast@vorukannel.ee
+372 78 28 745

www.vorulinagalerii.ee

NÄITUSEPINNAD ON RENDIVABAD!

SUVI PILDIS

Parksepa Spordiklubi / Võru Korvpallikool treeninglaagris

Parksepa Spordiklubi / Võru Korvpallikooli noored (pildil) alustasid uut hooaega korvpallilaagriga Kurgjärvel. Peetud on esimesed sõprusmängud Võrus laagris olnud moskvalastega ja Gulbenes lätlastega. Ees ootavad homme algav 25. Parksepa korvpalliturniir ja uus hooaeg 2016/2017 Eesti meistrivõistlustel.

SuveKoss vihmas

SuveKossu neljanda hooaja ühine nimetaja oli peale kossu vihm, kuna kõikide etapide eel ja ajal sahmast korralikult sadada ning väljak vajas ikka ja jälle harjamist. Üks etapp tuli isegi edasi lükata ja seetõttu juhendis paremusjärjestuse selgitamist muuta.

Kõigele vaatama osales 39 kossusõpra ja teisi-päeva õhtuti oli kõikidele Tamula kossuplatsile kogunenute mängulust garanteeritud – võitlust jagus kolmestele tiimidele mitmeks tunniks.

Viies, juubelihooaeg tuleb järgmisel suvel igal juhul. Edukat algavat korvpalli põhihooaega kõikidele Võru korvpalluritele!

Merike Õun

Meenutus Võru SuveKossu neljandast hooajast.

VÕRU JUDOKLUBI

柔道 REI 道 JUDO ON LAHE

OOTAME KÕIKI
6- KUNI 16-AASTASEID
POISSE JA TÜDRUKUID

TREENINGUD VÕRU SPORDIKESKUSES

LISAINFO TREENERITELT:
ENNO RAAG 53413237
KÄTLYN KOSMAN 56144258

WWW.REI.EE

XXV PARKSEPA RAHVUSVAHELINE KORVPALLITURNIIR

Parksepa Keskkooli spordihoones
23. - 25. september 2016

Reedel, 23. septembril
algus kell 13.00

Laupäeval, 24. septembril
algus kell 10.00

Pühapäeval, 25. septembril
algus kell 9.00 lõpetamine kell 15.00

ESMASPÄEV, 10. OKTOOBER 19:00
VÕRU KULTUURIMAJAS KANNEL

Sirkku Peltola
ERAKORDSELT HEATAHTLIK MEES

lugu väikestest rõõmudest, mis hoiavad elus

UGALA TEATER

Tõlkija Ülev Aalton Lavastaja Tanel Ingi Kunstnik Jaanus Laagrakül
Muusikaline kujundus Tanel Ingi ja Tiago Tubi Valguskunstnik Rene Linnamägi
Osades Egon Nuur (kõikidele), Aarne Soru, Andrei Tabur, Kalle Rina Laidla, Klausia Taismaa, Kiri Tamm, Tarmo Vindlin, Triinu Merile, Luule Komissarov
Piletid saadaval Piletilevis, Piletimaailmas ja Võru Kultuurimajas Kannel

ugala.ee

Võrus antakse tasuta õigusnõu

Oktoobri alguses tähistatava õigusemõistmise nädala raames annavad SA Õigusteenuste Büroo (ÕTB) juristid vähekindlustatud isikutele tasuta õigusnõu.

Õigusnõu antakse:

5. oktoobril kella 10–14 Võru kohtumajas (Vabaduse 13).

Lähemat infot õigusnõustamise kohta leiab aadressilt www.juristaitab.ee. Vähekindlustatud isikute tasuta õigusnõustamist toetab Justiitsministeerium.

Palume registreeruda ÕTB kontaktidel: tel 601 5122, 5385 0005.

VANA-VÖROMAA KÄSITÜÜ

KÄSITÜÜTARÕ AILA MAN
Võru linnas polikliinikumajas Jüri tn 19A

Käsitööga tegelejale pakume tööruumi ja nõu toodete arendamiseks.
Küsi täpsemalt tel 554 1999 (Vilve Oja).

TULE ÕPPIMA:

Meistritunnid Karille Bergmanniga: silmuskudumine.
Õpime kuduma ühevärvilist patenti
6. oktoobril kella 17–19. Osalustasu 5 €.
NB! Võta kaasa 5 varrast ja kahte värvi ühejämedust lõnga, kirjutusvahend ning märkmepaber. Eelduseks elementaarne kudumisoskus.
Eelregistreerimine kuni 4. oktoobrini: Vilve.Oja@gmail.com; tel 554 1999

Meistritunnid Karille Bergmanniga: silmuskudumine.
Õpime kuduma kahevärvilist patenti
13. oktoobril kella 17–19. Osalustasu 5 €.
NB! Võta kaasa 5 varrast, kahte värvi ühejämedust lõnga, kirjutusvahend ning märkmepaber. Eelduseks oskus kududa ühevärvilist pantukudet.
Eelregistreerimine kuni 11. oktoobrini: Vilve.Oja@gmail.com; tel 554 1999

Ehete valmistamise õpituba.
21. oktoobril kella 13–16. Õpetab Kaire Luksepp. Osalustasu 8 €.
Õpime männikäbidest valmistama luksuslikke ja ainulaadseid ehteid. Kogu vajalik materjal kohapeal olemas.

Jätkukoolitus algajale kangakudujale.
25. oktoobril kella 17–18. Õpetab Vilve Oja. Tasuta.
Ettevalmistused praktilisteks töödeks käärpuul ja kangastelgedel.
Täpsem info: käsitöötare juhendaja Vilve, Vilve.Oja@gmail.com; tel 554 1999 või Näpustuudio perenaine Aila, tel 507 9920.
Vaata ka FB lehel: VANA-VÖROMAA KÄSITÜÜ

VÄPUSUUR

ENDLA TEATER

24. oktoobril
Võru Kultuurimajas Kannel

KANGELAPSED
seikluslik lastelavastus kell 13

piletid 8€ Kultuurimaja kassas ja Piletilevis

KAHE LUGU
poeetiline tragikomöödia kell 19

autor Eduardo Galán
lavastaja Madis Kalmet
osades Guido Kangur ja Karin Tammaru
piletid 15€/13€ Kultuurimaja kassas ja Piletilevis

endla.ee